

Dijital İletişimi Anlamak-6

Editörler
Prof. Dr. Yusuf ADIGÜZEL
Prof. Dr. Mustafa BOSTANCI

ISBN: 978-625-8552-14-0

KAPAK TASARIM ve Dizgi
Mustafa BOSTANCI

SEBAT OFSET
Fevzi akmak Mah. Hacı Bayram Cad. No: 57 Karatay / Konya
MATBAA SERTİFİKASI: 74481

Konya, Aralık 2025

PALET YAYINLARI
Mimar Muzaffer Cad. Rampalı arşı No: 42 Meram / Konya
Tel. 0332 353 62 27
T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINCI SERTİFİKASI: 44040

Dijital İletişimi Anlamak-6

Editörler
Prof. Dr. Yusuf ADIGÜZEL
Prof. Dr. Mustafa BOSTANCI

HAKEM KURULU

Prof. Dr. Filiz AYDOĐAN BOSCHELE

Prof. Dr. Samet KAVAOĐLU

Doç. Dr. Ali YILDIRIM

Doç. Dr. Enes BAL

Doç. Dr. Feyza Ünlü DALAYLI

Doç. Dr. Gülenay PINARBAŐI

Doç. Dr. Kadriye KOBAK

Doç. Dr. Serdar NERSE

Doç. Dr. Uđur ÇAĐLAK

ÖN SÖZ

Dijitalleşmeyi anlamaya çalışırken ekranlara, algoritmalara ve hızla değişen teknolojik araçlara ve bu araçların gündelik hayatta yarattığı değişimlere odaklanıyoruz. Bir çocuğun tabletle kurduğu ilişki, ebeveynin çevrimiçi olma hâli, aile içi sohbetlerin bölünmesi, mahremiyetin fark edilmeden aşınması ya da görünür olma arzusunun normalleşmesi gibi küçük görülen değişimler gündelik hayatımızı ve aile ilişkilerimizi dönüştürüyor. Modernleşme sürecindeki değişimler (sanayileşme, kentleşme vb.) aileyi biçimsel, işlevsel ve anlam olarak dönüştürürken, dijitalleşme bu dönüşümü hızlandırıyor ve yeniden yapılandırıyor. Bu nedenle, dijital iletişimi anlamak isteyen herkesin dönüp bakması gereken ilk yerlerden biri aile. Zira dijital teknolojiler aile içi iletişim biçimlerini, ebeveynlik rollerini, çocukluk deneyimlerini, bireylerin mahremiyet algılarını ve kuşaklararası ilişkileri vb. hususları değiştiriyor.

Dijital İletişimi Anlamak serisinin altıncı kitabı, işte tam bu noktadan hareket ediyor. Bu kitap, dijital dönüşümü dışarıdan gözlemleyen bir yaklaşım yerine dijital araçların aile içindeki farklı konumlarına ve etkilerine odaklanıyor. Aileyi ne romantize eden ne de bütünüyle sorunlu bir yapı olarak sunan bu yaklaşım dijitalleşmenin aileyi nasıl dönüştürdüğünü anlamaya çalışırken aynı zamanda ailenin dijital dünyayı nasıl yeniden ürettiğini de sorguluyor.

Uzun süredir dijitalleşme, yeni medya ve kamu politikaları üzerine çalışırken sıkça karşılaştığım bir durum var: Dijital teknolojiler çoğu zaman “kaçınılmaz” ve “doğal” süreçler gibi sunuluyor. Bu anlatı hem bireylerin hem de kurumların sorumluluğunu görünmez kılıyor. Oysa dijitalleşme, her zaman toplumsal tercihlerle, düzenlemelerle ve ihmal edilen alanlarla şekilleniyor. Aile de bu tercihlerden doğrudan etkilenen, hatta çoğu zaman bu tercihlerin sonuçlarını ilk hisseden toplumsal kurumlardan biri.

Bugün aile, dijital çağda hem daha görünür hem de daha kırılgan. Bir yandan sosyal medya aracılığıyla sürekli temsil edilen, sergilenen ve paylaşılabilen bir toplumsal *kurum* özelliği gösterirken diğer yandan bu görünürlük nedeniyle mahremiyet sınırları giderek belirsizleşen bir *alan*. Ekran temelli iletişim pratiklerinin artması, aile üyelerinin fiziksel olarak aynı mekânda bulunmasına rağmen duygusal ve iletişimsel olarak uzaklaşabildiği yeni bir yalnızlık hâlini ortaya çıkarıyor. Özellikle çocuklar ve gençler açısından dijital

ortamlar, sosyalleşme, kimlik inşası ve kendini ifade etme süreçlerinin merkezine yerleşirken, ebeveynler için bu durum, denetim, rehberlik ve koruma sorumluluklarının yeniden tanımlanmasını zorunlu kılıyor. Dijital ebeveynlik, algoritmik yönlendirme, ekran bağımlılığı ve çevrim içi riskler günümüz aile tartışmalarının temel eksenlerini oluşturuyor. Çocukların dijital mecralardaki varlığı, ebeveynliğin yeni denetim biçimleri, aile içi iletişimin ekranlar aracılığıyla yeniden kurulması ya da kopması... Tüm bunlar, ailenin artık geleneksel iletişim pratiklerinin dışında dijital *alanda* konumlandığını gösteriyor.

Bu kitapta bir araya gelen çalışmalar, dijitalleşmenin aile hayatını nasıl dönüştürdüğünü anlatırken, meseleyi basit bir “teknoloji iyi mi kötü mü?” ikilemine sıkıştırmıyor. Aksine, dijital araçların sunduğu imkânlarla ürettiği risklerin aynı anda var olduğunu kabul eden bir çerçeve sunuyor. Bu yaklaşım benim için özellikle kıymetli. Zira dijitali anlamanın yolu, onu ne yüceltmekten ne de şeytanlaştırmaktan geçiyor. Asıl mesele, dijitalin hangi koşullarda, kimler için ve hangi sonuçlarla işlediğini görebilmek.

Aile bağlamında bu sorular daha da çetrefilli hâle geliyor. Çünkü aile, aynı anda hem bakımın hem denetimin hem sevginin hem de gerilimin üretildiği bir *alan*. Dijitalleşme, bu dengeleri yeniden kuruyor. Ebeveynlik, artık yalnızca yüz yüze ilişkilerle biçimlenmiyor, uygulamalar, platformlar ve veri akışları üzerinden de şekilleniyor. Çocukluk, giderek daha erken yaşlarda dijital temsillerle tanımlanıyor. Gençlik ise görünürlük, performans ve sürekli bağlantı hâli üzerinden yeniden kodlanıyor. Bu dönüşümün yalnızca kültürel değil, aynı zamanda politik bir boyutu var. Dijitalleşmiş aile hayatı, kamu politikalarının, hukuki düzenlemelerin ve sosyal hizmet yaklaşımlarının doğrudan konusu hâline geliyor. Çocukların dijital hakları, unutulma hakkı, veri güvenliği, siber zorbalık, ekran bağımlılığı gibi başlıklar bireysel tercihlerle açıklanamayacak kadar yapısal sorunlara işaret ediyor. Bu noktada aileyi yalnız bırakmayan, onu suçlayan değil destekleyen bir kamusal akla ihtiyaç duyulduğu açık. Bu kitap, bu kamusal aklın nasıl kurulabileceğine dair önemli ipuçları sunuyor.

Araştırmalarda sıklıkla ortaya konulduğu gibi dijitalleşme eşitsizlikleri ortadan kaldırmaz, çoğu zaman onları yeniden üretir. Aileler arasındaki sosyoekonomik farklar, dijital araçlara erişimden dijital risklerle baş etme kapasitesine kadar pek çok alanda belirleyici oluyor. Aynı evin içinde bile kuşaklar arasında ciddi dijital uçurumlar oluşabiliyor. Bu durum, aileyi doğru-

dan koruyucu bir yapı olarak görmenin ne kadar sorunlu olduğunu gösteriyor. Koruma, ancak bilgiyle, farkındalıkla ve kamusal destekle mümkün hâle geliyor. *Dijitali İletişimi Anlamak*, bu farkındalığı artırmayı hedefleyen bir kitap ve cevap aradığı sorularla bunu açıkça gösteriyor: Dijital dünyada aile neyi kaybediyor? Neyi dönüştürüyor? Neyi yeniden kuruyor? Hangi konularda sessiz kalıyor? Bu soruların her biri, dijital çağda aile üzerine yapılacak her tartışmanın merkezinde yer almalı.

Bu kitabın benim için ayrı bir anlamı da dijitalleşmeyi bireysel davranışların ötesinde toplumsal sorumluluklar ve kamusal düzenlemeler üzerinden ele alması. Aile, dijital çağda kendi başına bırakılabilecek bir kurum niteliği taşıyor. Ne ebeveynlerin tüm yükü sırtlaması ne de çocukların kendi dijital kaderleriyle baş başa kalması kabul edilebilir. Bu noktada akademinin, kamunun ve sivil toplumun birlikte düşünmesi gerekir. Bu kitap, tam da bu ortak düşünme zeminine katkı sunuyor.

Dijitali İletişimi Anlamak serisinin altıncı kitabı aile temasını merkeze alarak dijital çağda ailenin ne olduğundan ziyade neye dönüştüğünü, neyle mücadele ettiğini ve neye ihtiyaç duyduğunu anlamaya çalışıyor. Bu çerçevede kitapta, dijitalleşme ve aile ilişkisi yalnızca bireysel kullanım alışkanlıklarına odaklanmak yerine dijitalleşmenin etik, hukuki, kültürel ve kamusal boyutları öne çıkarılıyor. Çocukların dijital dünyada maruz kaldığı mahremiyet ihlalleri, kalıcı dijital izler ve unutulma hakkı tartışmaları, aile sorumluluğunu bireysel tercihlerden çıkararak toplumsal ve kamusal bir mesele hâline getiriyor. Benzer biçimde, çocuk emeğinin dijital platformlar üzerinden yeniden üretilmesi, kidfluencerlık ve görünmez emek biçimleri, aileyi ekonomik ve ahlaki açıdan yeni sınamalarla karşı karşıya bırakıyor. Dijitalleşme, bu yönüyle aileyi yalnızca içe dönük bir kurum olmaktan çıkararak medya, piyasa ve devletle çok katmanlı ilişkiler kuran bir yapıya dönüştürüyor. Bu çerçevede kitapta yer alan bölümler, erken çocukluktan ergenliğe, ebeveynlik pratiklerinden kamu politikalarına uzanan geniş bir çerçevede dijital dönüşümün aile üzerindeki etkilerini analiz ediyor.

Yakın gelecekte dijitalleşmenin tüm hızıyla devam edeceği ve yapay zekâ, yeni platformlar ve henüz adını koymadığımız teknolojilerin hayatımıza girmeyi sürdüreceği öngörülebilir. Bütün bu gelişmeleri ve dijitali anlayabilmek ve aileyi müreffeh, huzurlu ve güçlü kılabilmek için *aile dostu* bir anlayışı geliştirmeye ihtiyacımız var. *Aile dostu* olmanın ilkelerini tartışmak ve ortaya koymak hem dijitali anlamaya katkı verecek hem de dijitalin yarattığı zayıflatıcı değişimlere karşı aileyi daha dayanıklı ve esnek hâle getirebilecektir.

Politika yapıcılar, eğitimciler, ebeveynler ve sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcileri için yol gösterici bir zemin oluşturan bu çalışmaya emek veren araştırmacılara teşekkür ediyor, *aile dostu* bir yaklaşımın geliştirilmesine değerli bir katkı sunan bu kitabın farklı çalışmalar için yeni güzergahlar oluşturmasını temenni ediyorum.

Prof. Dr. Murat ŞENTÜRK
İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümü

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	5
YAPAY ZEKÂ PERSPEKTİFİNDEN AİLEYE BAKMAK: AİLE 5.0	10
Yusuf ADIGÜZEL & Mustafa BOSTANCI	
DİJİTAL ÇAĞDA EBEVEYNLİK: AİLE DİNAMİKLERİ, ARABULUCULUK STRATEJİLERİ VE SİBER ZORBALIKLA MÜCADELE	24
Kübra GÜRAN YİĞİTBAŞI & Ali ERTÜRK	
YENİ MEDYA ESKİ SORUN: MODERN ÇOCUK İŞÇİLİĞİ OLARAK KIDFLUENCERLİK VE DİJİTAL SÖMÜRÜ DİNAMİKLERİ	42
Yusuf GENÇ & Cengizhan AYNACI	
AİLEDE EKCRAN BAĞIMLILIĞI: YENİ MEDYA ÇAĞINDA ORTAK YALNIZLIK...	80
Deniz YENGİN & Yasemin ÇAKAR	
ERKEN ÇOCUKLUKTA YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ÖĞRENME ORTAMLARININ AİLE HAYATINA ETKİLERİ: FIRSATLAR VE RİSKLER	98
S. Tunay KAMER	
SOSYAL MEDYADA AİLE TEMSİLLERİNİN DÖNÜŞÜMÜ: DİJİTAL GÖSTERİ, MAHREMİYET VE KİMLİK SUNUMU ÜZERİNE	114
Mehmet KARANFİLOĞLU	
AİLE İÇİ İLETİŞİMDE DİJİTAL DUVARIN TEMSİLİ: "ADOLESCENCE"	146
Özlem ARDA	
DİJİTAL DÜNYADA ÇOCUKLARIN UNUTULMA HAKKI	170
Ali ÖZCAN	
DİJİMODERNİZM VE AİLENİN DEĞİŞİMİ	192
Merve ÇETİN	
DİJİTAL ÇAĞDA KAMU KURUMLARININ GENÇLERLE ETKİLEŞİMİ: SORUNLAR, FIRSATLAR VE DİJİTAL KATILIM POLİTİKALARI	210
Büşra SÖNMEZ	
DİJİTALLEŞEN AİLE İLETİŞİMİNİ KAMU POLİTİKALARI İÇİN ÖLÇMEK: ULUSLARARASI DÜŞÜNCE KURULUŞLARI PERSPEKTİFİNDEN METODOLOJİK ÇERÇEVELER VE UYGULAMA TEKNİKLERİ	244
Nursen TEKGÖZ	

Sosyal Medyada Aile Temsillerinin Dönüşümü: Dijital Gösteri, Mahremiyet ve Kimlik Sunumu Üzerine

Mehmet KARANFİLOĞLU*

Giriş: Dijitalleşme çağında aileyi yeniden düşünmek

Dijitalleşme, toplumsal yaşamın hemen her alanında olduğu gibi aile kurumunun da sınırlarını, işlevlerini ve temsillerini köklü biçimde dönüştürmektedir. Özellikle sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasıyla birlikte aile yaşamı, yalnızca özel alanın bir parçası olmaktan çıkmış; kamusal görünürlük, estetik performans ve kültürel gösteriyle iç içe geçen bir temsil biçimine bürünmüştür. Bu bağlamda, ailenin hem mahrem bir birliktelik hem de dijital mecralarda sergilenen bir kimlik performansı olarak nasıl inşa edildiği sorusu, günümüzde giderek daha merkezi bir tartışma haline gelmektedir.

Bu dönüşümün temelinde, kamusal ve özel yaşam arasındaki sınırların bulanıklaşması yer almaktadır. Araştırmalar, dijital teknolojilerin aile içi etkileşimleri düzenlemenin yanı sıra aile bireylerinin kimliklerini ve deneyimlerini kamusal alanda görünür kıldığını göstermektedir (Bărbuță et al., 2023). Qian ve Hu (2024) bu süreci, aile yaşamının sanal topluluklara taşınması ve yeni bağlantı biçimlerinin oluşması üzerinden açıklarken; Hartogsohn (2023) sosyal medyanın aynı zamanda toplumsal değerleri yansıtan ve yeniden üreten bir gösteri alanı olarak işlev gördüğünü vurgular. Bu noktada aile, yalnızca bireylerin bir aradalığını değil, aynı zamanda kültürel normların ve toplumsal ideallerin de yeniden üretildiği bir sahneye dönüşmektedir.

Sosyal medyanın sağladığı görünürlük, aile temsillerini giderek daha seçilmiş, düzenlenmiş ve estetikleştirilmiş bir biçime büründürmektedir. Daiy ve arkadaşları (2022), medya maruziyetinin toplumsal algıları şekillendirdiğini ve beden ile kimlik normlarını yeniden tanımladığını ortaya koyar. Benzer biçimde Amber ve Chichaibelu (2023), dijital katılımın özellikle kadınlar açısından sosyo-kültürel engellerle sınırlanabildiğini, bu nedenle dijital aile temsillerinin de eşitsizliklerden bağımsız olmadığını göstermektedir. Bu durum, ailenin dijital temsilini yalnızca bireysel tercihlerle değil, aynı zamanda sınıfsal, cinsiyet temelli ve kültürel koşullarla şekillenen bir olgu haline getirmektedir.

Dijital kültürün yükselişi, ailenin artık tek başına “özel” bir kurum olarak tanımlanamayacağını göstermektedir. González-Villa ve Barujel (2023), sosyal ağların mahremiyet sınırlarını aşındırarak aile yaşamını giderek daha kamusal bir zemine taşıdığını ileri sürerken; Perry ve arkadaşları (2022) bu bağlamda aile içi ilişkilerin giderek daha fazla kamusal temsiline ve denetimin konusu haline geldiğini belirtir. Bununla birlikte, güven unsuru da bu sürecin belirleyici bir parçasıdır: Kullanıcıların aile yaşamlarını ne ölçüde paylaşacakları, büyük ölçüde platformlara duydukları güvenle ilişkilidir (Muhammad et al., 2022).

Bu bağlamda, ailenin yalnızca mahrem bir birim olarak değil, aynı zamanda “ağsal bir performans” olarak yeniden kavramsallaştırılması mümkündür. Khalili ve arkadaşları (2024) “iFamily” kavramıyla, dijital araçların aile bağlarını güçlendiren bir iletişim zemini sunduğunu belirtirken; Khan ve Jafree (2022), sosyal medyanın aile ritüellerini mekânsal sınırların ötesinde sürdürmeye imkân verdiğini ortaya koymaktadır. Qian ve Hu’nun (2024) çalışmalarında öne çıkan çevrimiçi toplulukların kolektif kimlikler yaratma kapasitesi de, ailenin artık yalnızca bireyler arası bir ilişki değil, aynı zamanda dijital ağlarda performe edilen bir kimlik formu olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada yanıtı aranan temel soru şu şekildedir: “Sosyal medya çağında aile, mahrem bir kurum olmaktan çıkıp kültürel bir gösteriye mi dönüşüyor?” Bu sorun, yalnızca aile içi ilişkilerin dijital medyada nasıl temsil edildiğini değil, aynı zamanda bu temsillerin toplumsal normlarla, platform algoritmalarıyla ve kültürel beklentilerle nasıl etkileşim içinde olduğunu da kapsamaktadır. Çalışmanın akışı bu nedenle şu eksenler etrafında kurgulanmıştır: İlk olarak, dijitalleşmenin aile mahremiyetini nasıl dönüştürdüğü; ikinci olarak, sosyal medyada aile performanslarının nasıl estetikleştirildiği; üçüncü olarak, sharenting pratikleri üzerinden ebeveynliğin kimlik, gözetim ve etik boyutları; son olarak ise bu tartışmaların toplumsal sonuçları ele alınacaktır.

Bu yaklaşım, dijital çağda ailenin yalnızca bir özel alan değil, aynı zamanda politik, kültürel ve estetik bir temsil alanı olarak nasıl yeniden tanımlandığını ortaya koymak için benimsenmiştir. Buradan hareketle bu çalışma, bir kapsamlı literatür incelemesi ve kuramsal analiz niteliğindedir; mevcut araştırmaları eleştirel biçimde sentezleyerek dijital aile temsillerinin kavramsal çerçevesini tartışmayı amaçlamaktadır. Belirtmek gerekir ki bu bölüm ampirik veri üretmeyi amaçlamamakta; bunun yerine güncel iletişim literatüründe öne çıkan kavramları, tartışmaları, eğilimleri ve alan yazındaki belirgin çelişkileri eleştirel bir perspektifle analiz edip sentezlemeyi hedeflemektedir. Bu yaklaşım, çalışmanın kuramsal katkısını görünür kılarken mevcut literatürdeki boşlukların daha sistematik biçimde tartışılmasına olanak tanımaktadır.

Gösteri ve Dikkat Ekonomisi Bağlamında Ailenin Konumlanışı

Ailenin sosyal medya platformlarında görünür kılınma pratiği, sadece bireysel tercihlere dayanan bir içerik üretimi değil; aynı zamanda daha geniş sosyoteknolojik, kültürel ve ekonomik yapıların yön verdiği bir temsiliyet biçimidir. Dijital çağın görsel kültüründe aile, yalnızca bir bağlam değil, aynı zamanda “izlenebilir” ve “beğenilebilir” bir içerik türü hâline gelmiştir. Bu dönüşüm, hem

bireysel hem de platform kaynaklı motivasyonların kesiştiği bir alanda gerçekleşmektedir. Özellikle görünürlük ekonomisi (visibility economy) ve dikkat ekonomisi (attention economy) kavramları, aile temsillerinin neden bu denli yaygınlaştığını ve nasıl biçimlendiğini anlamak için kritik önemdedir.

Sosyal medya platformları, kullanıcıların içerik üretimlerini hem teşvik eder hem de düzenlerken, bu içeriklerin görünürlüğünü algoritmik tercihlere göre şekillendirmektedir. Caldeira (2024), kullanıcıların platformlar üzerindeki görünürlük baskısını yoğun biçimde hissettiklerini, bu nedenle dijital varlıklarını sürekli olarak sürdürme ihtiyacı duyduklarını belirtmektedir. Bu durum, yalnızca bireysel bir gösterim arzusuna değil, aynı zamanda platform mantığının dayattığı bir performans gerekliliğine işaret eder. Kullanıcılar, “pasif” ya da “ilgisiz” görünmemek için, algoritmanın ödüllendirdiği belirli içerik kalıplarına uyum sağlamaya yönelir. Böylelikle aile, dijital ortamda hem kişisel kimlik anlatısının hem de platform tabanlı varoluşun temel unsurlarından biri hâline gelir.

Bu bağlamda aileye dair temsiller, sadece bireysel motivasyonların değil, aynı zamanda platformların sunduğu teknik ve kültürel imkânların—yani “platform affordansları”nın—ürünüdür. Affordanslar, yalnızca hangi tür içeriklerin üretilebileceğini değil, aynı zamanda ne tür aile imgelerinin görünür olacağını da belirler. Sosyal medya, kullanıcıya sınırsız ifade özgürlüğü vaat ederken, görünürlüğün arka planında işleyen algoritmik yapılar, bazı temsilleri ön plana çıkarırken diğerlerini geri planda bırakır. Zeng ve Kaye (2022), bunu “görünürlük moderasyonu” (visibility moderation) olarak tanımlar; yani platformların belirli içerik türlerini seçici biçimde öne çıkaran bir normatif filtre işlevi gördüğüne dikkat çeker.

Platformların politik ve yapısal koşulları, aile yaşamına dair içeriklerin görünürlüğünü doğrudan etkiler. Qian ve Hu (2024), kullanıcıların dijital etkileşimlerini yalnızca mikro dinamiklerin değil, aynı zamanda bu yapısal koşulların da şekillendirdiğini vurgular. Aile yaşamına dair üretimler, içerik üreticilerinin niyetlerinden bağımsız olarak belirli estetik ve anlatı kalıplarına yönlendirilebilir. Böylece temsiliyet, her zaman kullanıcının “öznel anlatısı” olmaktan çıkar; görünürlük rejimlerinin izin verdiği ölçüde biçimlenen bir alana dönüşür. Platformlar bu nedenle, kullanıcı davranışını doğrudan belirlemeseler bile, içerik üretimini dolaylı biçimde yönlendiren normatif sistemler olarak işlev görür.

Bu normatif sistemler yalnızca teknik parametrelerle sınırlı değildir; kültürel ve ideolojik kodları da taşırlar. Shen ve Haimson (2025), algoritmaların varsayılan aile biçimlerini teşvik ettiğini ve özellikle heteronormatif, çekirdek aile

yapılarının görünürlüğüne artırdığını ortaya koyar. Böyle bir yapı, yalnızca belirli bir aile formunu ön plana çıkarmakla kalmaz; alternatif aile yapılarını (LGBTQ+ aileler, tek ebeveynli aileler, göçmen aileler vb.) marjinalleştiren bir temsil düzeni de yaratır. Bu nedenle aile temsilleri, yalnızca bireylerin deneyimlerini yansıtan görüntüler değil; aynı zamanda platformların ideolojik aygıtı tarafından şekillendirilen sembolik üretim araçlarıdır.

Toplumsal cinsiyet rolleri, bu normatif yapının en görünür alanlarından biridir. Russell ve Yang (2024), dijital ortamda yeniden üretilen aile imgelerinin büyük ölçüde ataerkil normları pekiştirdiğini belirtir. Erkek ebeveynler çoğunlukla “sağlayıcı” ya da “mizahî figür” olarak temsil edilirken, kadın ebeveynler “bakım veren”, “duygusal emek sunan” rollerle özdeşleştirilir. Benzer şekilde O’Donohoe ve arkadaşları (2022), medyadaki yaşlı figürlerin de belirli kalıplara hapsedildiğini, kuşaklar arası ilişkilerin dahi normatif bir görselleştirme rejimi içinde sunulduğunu gösterir. Bu temsiller, hem izleyiciler tarafından onaylanır hem de algoritmik sistemler tarafından ödüllendirilir; böylece platform düzeyinde desteklenen kültürel bir aile ideali inşa edilir.

Bununla birlikte, dijital ortam yalnızca normatif değerlerin yeniden üretildiği bir alan değildir; aynı zamanda bu değerlere itiraz eden sembolik mücadelelere de zemin sunar. Allen ve arkadaşları (2024), geleneksel toplumsal cinsiyet kalıplarına karşı çıkan profesyonel grupların sosyal medya temsilleri üzerinden yürüttükleri direniş pratiklerini analiz eder. Hassan ve arkadaşları (2022), ebeveynlerin çeşitlenmiş medya kullanımı aracılığıyla çocuklara daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri aktarabileceğini göstererek, dijital alanın dönüşüm potansiyeline dikkat çeker. Rousseau (2022) ise akran etkisi ve katılımcı medya pratikleri üzerinden, sosyal medyanın cinsiyet kalıplarını yeniden müzakere etmeye imkân tanıyan bir etkileşim alanı sunduğunu savunur. Ancak bu karşı-temsiller, platform mantığının hegemonik yapısı karşısında çoğu zaman sınırlı görünürlük imkânına sahiptir.

Dijital çağda aile, aynı zamanda ekonomikleştirilen ve pazarlanabilir hâle getirilen bir içerik türüne dönüşmektedir. Influencer kültürü, bu dönüşümün en belirgin örneklerinden biridir. Influencer aileler, gündelik yaşamın mahrem anlarını estetikleştirerek geniş izleyici kitleleriyle duygusal bağ kurar; ancak bu bağ, aynı zamanda ticari karşılığı olan bir sermaye ilişkisine dönüşür. Ge ve Hu (2025), bu süreci “mahremiyetin metalaştırılması” olarak tanımlar ve dijital platformlarda duygusal etkileşimin hem teknik hem ekonomik bir işlev kazandığını belirtir. Łaszkiwicz (2022) de içerik üreticilerinin algoritmaların tercih ettiği biçimlere uyum sağlamak zorunda olduklarını, bu nedenle “samimiyet”

etiketiyle sunulan içeriklerin dahi çoğu zaman stratejik ve planlı olduğunu ileri sürer.

Aile temsillerinin tüketim pratikleriyle ilişkisi, bu ekonomik boyutu daha da görünür kılar. Zhang ve Mac (2023), dijital platformlardaki aile içeriklerinin yalnızca duygusal bağ yaratmakla kalmayıp tüketici davranışlarını da etkilediğini, özellikle satın alma niyetini artırdığını vurgular. Glatt (2023) ise influencer ailelerin yalnızca kendi kimliklerini değil, takipçilerinin duygusal dünyasını da düzenlemek zorunda olduklarını; bu ilişkinin, sahici görünen ancak büyük ölçüde pazarlama mantığına dayalı bir “duygusal emek” formu içerdiğini belirtir. Smith ve Mendelson (2024) bu temsilleri etik açıdan tartışarak, mahrem aile yaşamının sponsorlu içerik başlığı altında pazarlanabilir bir unsura dönüşmesinin hem ebeveyn kimliğini hem de çocukların öznellik durumunu etkileyen sorunlu bir zemin yarattığını öne sürer.

Sonuç olarak sosyal medya platformları, aileyi yalnızca görünür kılmakla kalmaz; onu aynı zamanda performatif, ekonomik ve normatif kodlarla yeniden biçimlendiren bir dijital imaj rejimi içinde konumlandırır. Aile yaşamı artık yalnızca yaşanan bir gerçeklik değil, aynı zamanda algoritmaların, görünürlük rejimlerinin ve platform ekonomisinin kurallarına göre düzenlenen bir gösteri alanıdır. Bu makro bağlam, sosyal medyada aile üyelerinin gündelik pratikler ve mikro performanslar üzerinden bu rejimle nasıl müzakere ettiğini inceleyen bir sonraki bölüm için analitik bir arka plan sunmaktadır.

Dijital mahremiyetin çöküşü mü? ebeveyn temsilleri ve çocuk hakları

Dijital medya çağında çocuklar, yalnızca iletişim nesnelere değil, aynı zamanda görsel, sembolik ve veri temelli temsil nesnelere hâline gelmiş durumdadır. Aile içinde ebeveynlerin çocuklarına dair paylaşımları, özellikle sosyal medya platformlarında, artık sıradan bir durum değil; tersine, hem sosyo-kültürel normlar hem de dijital ekonominin beklentileri doğrultusunda şekillenen yeni bir mahremiyet rejiminin parçası hâline gelmiştir. Bu dönüşüm, özellikle “Sharenting” (ebeveyn paylaşımcılığı) kavramı çerçevesinde değerlendirilmekte; ebeveynlerin çocuklarına ilişkin görsel ve metinsel içerikleri sosyal medya üzerinden paylaşmaları, çocukların dijital kimliğini henüz kendi rızaları olmaksızın inşa etmektedir.

Sharenting olgusu, çocukların dijital özneliğini baştan sınırlandıran bir temsil pratikleri alanı yaratır. Keskin ve arkadaşları (2023), çocukların gelişimsel olarak çevrimiçi temsillerinin uzun vadeli etkilerini anlayacak bilişsel kapasite-

teye henüz sahip olmadıklarını belirtirken, bu temsillerin çocukların kimliklerini ebeveyn tercihleri ve toplumsal beklentiler doğrultusunda inşa ettiğine dikkat çeker. Bu durum, çocuğun özne olarak değil, temsil edilen bir nesne olarak konumlandığı bir gösteri ekonomisi üretir. Dahası, ebeveynlerin paylaşım motivasyonları yalnızca iletişim ya da aidiyetle sınırlı kalmamakta; toplumsal onay arayışı, aidiyet kurma arzusu ve dijital cemaatlerin bir parçası olma isteğiyle de beslenmektedir (Cino, 2022).

Bu temsillerin çocuk açısından nasıl deneyimlendiği sorusu, hem psikolojik hem de etik açılardan önemlidir. Cino'nun (2022) bulguları, bazı çocukların bu paylaşımları olumlu bulduğunu; fakat bazılarının rahatsızlık, ihlal ya da utanç hissettiklerini göstermektedir. Bu çift yönlü tepki, çocukların dijital mahremiyet konusunda ikircikli bir öznellik konumuna itilmiş olduğunu düşündürmektedir. Ugwuđike ve arkadaşları (2024) bu noktada sharenting'in kaçınılmaz biçimde dijital riskleri artırdığına işaret eder: siber zorbalık, veri sızıntıları, izinsiz görsel kullanımı gibi tehlikeler, ebeveyn niyetinden bağımsız olarak çocuğun mahremiyet alanını tehdit etmektedir.

Tartari ve arkadaşları (2023) ise ebeveynlerin bu paylaşım pratiklerinde sürekli bir denge arayışında olduğunu belirtmektedir. Bir yandan çocuğun dijital varlığı üzerinden duygusal bağlılık ve sosyal onay kazanmak isteyen ebeveyn, öte yandan mahremiyet ve güvenlik kaygılarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Bu ikili gerilim, modern ebeveynliğin dijital bağlamda nasıl dönüştüğünü ve çocukların haklarıyla nasıl çeliştiğini gözler önüne serer. Zira dijital mahremiyet yalnızca bireysel bir tercih değil, aynı zamanda kolektif sorumluluğun yeniden tanımlandığı bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Burada kritik olan nokta, dijital mahremiyetin yalnızca ihlal edilip edilmediği değil; kimin tarafından, hangi hakla ve hangi sınırlar içinde ihlal edildiğidir. Lavorgna ve arkadaşları (2022), çocukların dijital ortamdaki kırılğan konumlarını vurgularken, ebeveynlerin kararlarının uzun vadeli etkiler yaratabileceğini belirtmektedir. Özellikle, çocukların henüz varlık göstermediği ya da ifade hakkı geliştirmedeği yaşlarda bile çevrimiçi temsillerinin oluşturulması, dijital kimliklerinin başlangıç noktasını oluşturmakta ve onların öznellik alanını önceden yapılandırmaktadır.

Bu durum, ebeveynin rolünü yalnızca bakım veren değil, aynı zamanda veri yöneticisi, içerik üreticisi ve gösteri küratörü olarak yeniden tanımlar. Dijital ebeveynlik, çocukların öznelliğini desteklemektense, kimi zaman onların dijital geçmişini şekillendiren bir temsil gücüne dönüşür. Bu temsil gücü, yalnızca bir paylaşım hakkı değil; aynı zamanda bir sorumluluk ve etik sınır meselesidir.

Jamaluddin'in (2025) vurguladığı gibi, çocukların dijital çağda haklarını koruyacak yasal düzenlemeler kadar, toplumsal farkındalık ve normların dönüşümü de gereklidir.

Dijital mahremiyetin çözülme biçimleri, ebeveyn-çocuk ilişkisi bağlamında yalnızca bireysel tercihlerle değil; aynı zamanda yapısal ve kültürel normlarla meşrulaştırılmaktadır. Sharenting pratiği bu normların en belirgin yansıması olarak öne çıkmakta; konunun teknik ya da psikolojik boyutlarının ötesinde toplumsal ve epistemolojik düzeyde de yeniden değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Çocuğun dijital temsili, görünürlük ile özne olma potansiyeli arasındaki gerilimi açığa çıkarırken, hak, temsil ve mahremiyet meselelerinin de yeniden düşünülmesini zorunlu kılmaktadır.

Sharenting pratiğinin, ebeveynin çocuk adına karar verme yetkisini dijital mecralara taşıması, aslında daha geniş çaplı bir dönüşümün parçasıdır: Ebeveynlerin çocuklarının verisi üzerindeki mülkiyetini üstlenmesi ve bu veriyi çeşitli amaçlarla dolaşıma sokması. Bu durum, giderek artan biçimde ebeveynlerin yalnızca bakım sağlayan figürler değil, aynı zamanda çocuklarının dijital yaşam alanlarında "veri aracı" (data broker) işlevi gördüğünü ortaya koyar. Aile içindeki mahremiyetin dijitalleştirilmesi, bu aracılık üzerinden yeni bir işbölümünü ve etik ikilemi doğurur.

Bu noktada, ebeveynlerin dijital beceri düzeyleri ve sosyal medya kullanım eğilimleri, çocukların dijital temsili üzerinde doğrudan etkiye sahiptir. Purboningsih ve arkadaşları (2023), ebeveynlerin sosyal medya tutumlarının çocukların çevrimiçi ortama olan maruziyetini belirlediğini vurgulamaktadır. Özellikle küçük yaştan itibaren paylaşılan içerikler, çocuğun henüz kendisine ait bir dijital kimlik geliştirme şansı bulamadan, ebeveyni tarafından şekillendirilmiş bir dijital ayak iziyle karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Bu yapı, çocuğun ileride kendi dijital geçmişi üzerinde tasarruf hakkını sınırlayan bir tür simgesel miras yaratmaktadır.

Ancak bu temsil pratikleri homojen değildir. Bhroin ve arkadaşları (2022), dijital becerisi yüksek ebeveynlerin daha sık paylaşımda bulunduğunu, ancak aynı zamanda mahremiyet konusunda daha bilinçli olduklarını aktarmaktadır. Bu bulgu, sık paylaşımın her zaman mahremiyet ihlaliyle sonuçlanmadığını; aksine, dijital farkındalığın paylaşım kalitesini etkilediğini ortaya koymaktadır. Ebeveynlerin dijital okuryazarlık düzeyi, çocuklarının çevrimiçi temsillerine yönelik etik duyarlılığı belirlemede kritik bir değişken olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu durum, iyi niyetli ebeveynliğin her zaman çocuğun dijital haklarını koruyacağı anlamına gelmemektedir. Çünkü mesele yalnızca niyet değil; niyetin

veri politikaları, görünürlük algoritmaları ve platform mantığıyla nasıl iç içe geçtiğidir.

Bu noktada, influencer kültürü özel bir bağlam sunmaktadır. Vizcaíno-Verdú ve arkadaşları (2023), bazı ebeveynlerin çocuklarının gelecekteki mahremiyet ve özneliğini gözeterek içerik paylaşımını sınırladığını belirtse de, bu davranışın hâlâ istisnai olduğunu ortaya koymaktadır. Influencer ebeveynler, sosyal medya üzerinde oluşturdukları kimlikleri yalnızca kendileri adına değil, çocukları adına da kurmaktadır. Böylece çocuklar, doğrudan kazanç sağlanmasa dahi markalaştırılmış bir özneye dönüşmektedir. Walrave ve arkadaşları (2023), bu süreçte ebeveynlerin hem koruyucu hem de performatif bir rol üstlendiklerini; bu ikili rolün çocukların özneliği açısından ciddi gerilimler yarattığını vurgulamaktadır.

Gatto ve arkadaşları (2024), bu etik ikilemi daha da derinleştirerek dijital ebeveynliğin yalnızca bir paylaşım meselesi değil, aynı zamanda ebeveynin “veri yöneticisi”, “gösteri küratörü” ve “veri aracı” gibi yeni roller üstlendiği çok katmanlı bir temsil süreci olduğunu vurgular. Bu roller, ebeveynin çocuğa ait bilgileri seçme, düzenleme, dolaşıma sokma ve veri akışını yönetme gücünü olağanlaştırırken; çocuğun kendi dijital kimliği üzerindeki özneliğini sistematik biçimde gölgeler. Pek çok ebeveyn, paylaşımlarının uzun vadeli etkileri—veri toplanması, üçüncü taraf erişimi, algoritmik profil çıkarma ve kalıcı dijital izler—konusunda yeterli farkındalığa sahip değildir. Bu farkındalık eksikliği, ebeveynin çocuğun dijital verisi üzerinde fiilen bir “rızasız temsil hakkı” kullanmasına olanak tanır. Böylece ebeveyn, farkında olmaksızın çocuğun gelecekte kendi dijital hikâyesini kurma kapasitesini sınırlandırmakta ve onun yaşamına dair kamusal bir arşiv oluşturarak çocuğun dijital özerkliğini yapısal olarak zayıflatmaktadır.

Buradaki etik gerilim, çocuğun dijital mahremiyeti ile ebeveynin ifade özgürlüğü arasında kurulmaya çalışılan dengeyle doğrudan ilişkilidir. Ebeveynler, aile ilişkilerini paylaşırken kendilerini ifade ettiklerini düşünseler de, bu ifade hakkı çocuğun temel haklarını gölgede bırakabilmektedir. Dahası, bu gölge sadece görünürlikle sınırlı kalmamakta; çocuğun birey olarak kimliğini, toplumsal algı üzerinden şekillendirme riskini de taşımaktadır. Böylece dijital ebeveynlik, sadece bir iletişim pratiği olmaktan çıkarak aynı zamanda politik bir eylem alanı hâline gelmektedir.

Bu bağlamda, ebeveynlerin çocuklarının veri temsili üzerindeki etkileri, yalnızca bireysel etik düzlemde değil; toplumsal sorumluluk, hukuk ve platform

politikaları düzleminde de yeniden ele alınmalıdır. Sharenting yalnızca bir eğilim değil; aynı zamanda çocuğun mahremiyet hakkını yeniden tanımlayan bir kültürel norm hâline gelmektedir. Bu normun içinde, ebeveyn veri aracılığı, temsil gücü ve dijital kapital birbiriyle iç içe geçmiş durumdadır.

Dijital mahremiyetin çözülme biçimlerinden biri, aileye özgü “samimi” anların kamusal mecralarda sergilenmesidir. Bu durum, özellikle çocukların dâhil olduğu temsillerde, yalnızca görünürlük meselesi olmaktan çıkar; aynı zamanda etik, psikolojik ve sembolik düzeylerde kim adına ve ne uğruna bir temsil üretildiği sorusunu gündeme getirir. Lavorgna ve arkadaşları (2023), çocukların doğum öncesinden itibaren dijital mecralarda yer almaya başladığını, bu durumun çocuğun mahremiyetini baştan yapılandırıldığını belirtir. Çocuğun temsil edilen bir varlığa indirgenmesi, onun yaşama ve büyüme hakkıyla doğrudan çelişebilecek bir kimlik inşasına zemin hazırlayabilir.

Ebeveynlerin paylaşım motivasyonları çoğu zaman iyi niyetle ilişkilendirilse de, sosyal medyanın duygusal sermayeye ve performansa dayalı yapısı, bu paylaşımların anlamını dönüştürür. Khan ve Jafree (2022), ebeveynlerin toplumsal kabul, aidiyet duygusu ve duygusal tatmin arayışının, çocuğun özne olarak konumlanmasından çok, bir içerik ögesi olarak temsil edilmesine yol açtığını vurgulamaktadır. Bu noktada ebeveynin niyeti kadar, platformun bu niyeti nasıl dönüştürdüğü de önemlidir. Dijital platformlar, içeriği yalnızca göstermez; aynı zamanda kategorize eder, ödüllendirir ve yaygınlaştırır.

Bu sürecin performatif niteliği özellikle dikkat çekicidir. Aile yaşamı, yalnızca yaşanan bir pratik değil; aynı zamanda sunulan, düzenlenen ve izleyiciye hitap edecek biçimde kurgulanan bir içerik hâline gelir. Bu içerik, çocuğun duygusal gelişimi, özsaygısı ve mahremiyet algısı üzerinde uzun vadeli etkiler yaratabilir. Wang ve arkadaşları (2024), özellikle hassas ya da travmatik temaların sosyal medya üzerinden paylaşılmasının, çocuğun gelecekteki öz-anlatısını zedeleyebileceğine ve geri alınamaz bir iz bırakabileceğine dikkat çekmektedir. Bu noktada, çocuk adına yapılan “duygusal yatırım”, aslında çocuğun dijital alanlarda görünür kılınan bir duygusal malzeme hâline getirilmesi anlamına gelir.

Owis ve arkadaşları (2022), geleneksel paylaşım normlarının bu yeni dijital bağlamda yetersiz kaldığını, çocuk anlatılarının sosyal medya etkileşimleri için kullanılması durumunda etik çizgilerin hızla bulanıklaştığını belirtmektedir. Özellikle yaş, gelişim seviyesi, içerik türü ve bağlam gibi değişkenler dikkate alınmadan yapılan paylaşımlar, çocuğun gelecekteki toplumsal konumunu et-

kileyebilecek kadar güçlü temsiller yaratabilir. Üstelik bu temsillerin dijital ortamda kalıcılığı, çocuğun kendi geçmişine dair anlatı kurma hakkını zayıflatır.

Bu noktada, dijital temsillerin yalnızca paylaşım değil; aynı zamanda markalaşma pratikleriyle iç içe geçtiği görülmektedir. Ågren (2022), çocukların sosyal medyada ebeveynin markasının bir parçası hâline getirildiğini ve çoğu zaman bu temsillerin, çocukların kendi öznelliklerinden çok, ebeveynin sosyal prestijiyile ilişkilendirildiğini belirtmektedir. Bu durum, çocukları kendi yaşamlarının öznesi olmaktan çok, ebeveynin dijital performansının parçası hâline getirir. “Kidfluencer” olgusu bu dönüşümün uç örneklerinden biridir; burada çocuk yalnızca bir içerik nesnesi değil, bir marka stratejisinin öznesidir.

Abeele ve arkadaşları (2024), özellikle annelerin çocukları üzerinden elde ettikleri sosyal sermaye sayesinde hem bireysel bir özerklik kazandığını hem de toplumsal onaylandığını belirtmektedir. Bu durum, ebeveynlik pratiğinin yalnızca özel bir alan değil; aynı zamanda toplumsal değerlerin pazarlanabilir kılındığı bir sahne hâline geldiğini gösterir. Motevalli (2025), bazı çocukların kendi görsellerinin paylaşılmasına onay verdiklerini, ancak aynı zamanda pek çoğunun bu süreçten rahatsızlık duyduğunu belirtir. Çocukların bu çelişkili tepkileri, ebeveynin temsiliyet gücünün sınırlarını tartışmayı zorunlu kılmaktadır.

Bu bağlamda, çocuğun dijital temsili yalnızca “iyi niyetli” bir paylaşım değil; aynı zamanda görünürlüğün, performansın ve kapitalizmin kesişiminde üretilen bir sembolik kuşatmadır. Bu kuşatma, çocuğun birey olarak tanınmasını değil, onun temsil edilmesini merkeze alır. Böylece çocuk, ebeveynin dijital kimliğini tamamlayan bir unsur olarak konumlanırken, kendi öznel anlatısının aktörü olmaktan uzaklaşır. Bu da yalnızca mahremiyetin değil, aynı zamanda çocukluğun kendisinin ideolojik yeniden tanımlanması anlamına gelmektedir.

Diğer bir husu da; çocukların dijital temsiline ilişkin etik ve kültürel tartışmalar, yalnızca ebeveynlerin niyetiyle ya da platformların yapısıyla sınırlı kalmaz; aynı zamanda kültürel, hukuki ve teknolojik çerçevelerin etkileşimli yapısı içinde anlam kazanır. Bu çerçeveler, bir yandan çocuk haklarını tanımlarken diğer yandan bu hakların hangi koşullarda hayata geçirileceğini belirler. Özellikle dijital çağda çocuk haklarının korunması meselesi, geleneksel mahremiyet anlayışlarının ötesinde, dinamik, çok aktörlü ve çok katmanlı bir yaklaşım gerektirmektedir.

Kültürel bağlam, çocukların dijital ortamlardaki temsiline ilişkin ebeveyn kararlarının şekillenmesinde kritik bir rol oynar. Cao ve Li (2023), farklı kültürel ortamlarda ebeveynlerin teknolojiye dair tutumlarının, çocukların dijital dünyaya katılım biçimlerini doğrudan etkilediğini göstermektedir. Bazı toplumlarda teknolojik gözetim ve kontrol öne çıkarken, bazılarında daha özgürlükçü yaklaşımlar benimsenmektedir. Bu farklılık, çocukların dijital haklarının algılanma biçimini ve bu haklara erişimlerini önemli ölçüde etkiler. Böylece dijital mahremiyetin ihlali veya korunması yalnızca bireysel değil; aynı zamanda toplumsal normlar ve değer sistemleri ile ilişkilidir.

Hukuki düzlemde çocukların dijital ortamlarda mahremiyet, rıza ve özerklik haklarının korunmasına yönelik girişimler görece yenidir. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne (UNCRC) bağlı olarak yayımlanan 25 No'lu Genel Yorum, çocukların dijital ortamda gizlilik, ifade özgürlüğü ve katılım haklarını açık biçimde tanımlayarak önemli bir normatif çerçeve sunar (Livingstone et al., 2022). Ancak bu çerçeve, uygulama düzeyinde çeşitli sınırlılıklarla karşılaşmaktadır. Genel Yorum'un tavsiye niteliği, bağlayıcı yaptırım mekanizmalarının eksikliği, platform şirketlerinin veri işleme pratiklerinin devlet denetiminin gerisinde kalması ve ebeveynlerin rıza süreçlerinde tek taraflı karar verici konumunun sürmesi, çocukların dijital özerkliğini korumada yapısal boşluklar yaratmaktadır. Bu nedenle birçok ülkede mevzuat, çocukların rızaya dayalı veri işleme, kendi dijital kimliklerini belirleme ve mahremiyet sınırlarını tanımlama haklarını yeterince güvence altına alamamaktadır. Guştin'in (2022) belirttiği gibi, Avrupa Konseyi'nin 2018 tarihli tavsiye kararları dahi üye devletlerin çocukların dijital haklarını yeniden düşünmesi gerektiğini vurgulamakta; ancak ulusal düzeydeki yasal düzenlemeler, çocukları hâlâ sosyal medya platformlarının iç işleyiş mantığına ve ebeveynlerin "rızasız temsil" uygulamalarına karşı korumakta yetersiz kalmaktadır.

Elbette hukuk tek başına yeterli değildir. Teknolojik altyapılar, bu yasal çerçevelerin uygulanabilirliğini doğrudan etkiler. Soyoo ve arkadaşları (2023), dijital eşitsizliklerin, özellikle sosyoekonomik açıdan dezavantajlı çocukların dijital ortamlarda daha kırılgan hâle gelmelerine yol açtığını ileri sürer. Yalnızca teknik araçlara erişim değil; aynı zamanda dijital okuryazarlık düzeyindeki eşitsizlikler de, çocukların haklarını kullanabilme kapasiteleri üzerinde belirleyicidir. Teknolojik araçların erişilebilirliği, sadece çocukların güvenliğini değil; aynı zamanda onların dijital özneleşme süreçlerini de doğrudan etkilemektedir.

Khisamova (2023), bu teknolojik dönüşüm karşısında yasal sistemlerin yeterince hızlı adapte olamadığını belirtir. Özellikle yapay zekâ ve büyük veri uygulamalarının çocukların dijital geçmişlerini otomatik olarak analiz edebilme kapasitesi, mahremiyetin ötesinde bir veri tabanlı öznellik rejimi yaratmaktadır. Çocuğun dijital izi artık sadece geçmişin kaydı değil, aynı zamanda gelecekteki muhtemel davranışlarının da algoritmik tahmini anlamına gelmektedir. Bu durum, dijital mahremiyetin yalnızca bir “hak” değil, aynı zamanda gelecek üzerine kurulan bir öngörü rejimiiçinde şekillendiğini gösterir.

Dolayısıyla, çocukların dijital haklarının korunması için yalnızca ebeveyn farkındalığı ya da bireysel etik refleksler yeterli değildir. Gereken şey, kültürel normları sorgulayan, hukuki çerçeveleri güncelleyen ve teknolojik altyapılara eleştirel bakan çok katmanlı bir koruma mekanizmasıdır. Çocuğun dijital özneliği, yalnızca haklara sahip olmakla değil; bu hakları kullanabilme kapasitesine erişmekle mümkündür. Bu da bize, çocuğun yalnızca korunması gereken bir varlık değil, aynı zamanda dijital kamusalığın aktif bir öznesi olarak görülmesi gerektiğini hatırlatmaktadır.

Çocukların dijital ortamlarda görünürlük kazanması yalnızca bir paylaşım meselesi değil; aynı zamanda izleme, takip ve denetleme pratikleriyle iç içe geçmiş bir “yumuşak gözetim” (soft surveillance) rejiminin parçasıdır. Bu gözetim biçimi, yalnızca kurumlar veya devletler tarafından değil, doğrudan ebeveynler ve sosyal medya kullanıcıları aracılığıyla da hayata geçirilir. Böylece dijital mahremiyetin ihlali yalnızca dışsal bir tehdit değil, aile içinden başlayarak içselleşmiş bir norm haline gelir.

Yumuşak gözetim, özellikle çocukların sosyal medya üzerindeki temsilinin doğal ve zararsız bir eylem olarak meşrulaştırılmasıyla işler. Çocukların gündelik hayatları – doğum günü kutlamalarından ilk adımlarına, okul başarılarından duygusal anlarına kadar – sistematik biçimde belgelenir, etiketlenir ve takip edilir. Üzümcü ve Berriman (2025), çocukların bu dijital görsel rejim içinde yalnızca temsil edilmediğini, aynı zamanda tanınabilir, izlenebilir ve sınıflandırılabilir hâle geldiklerini vurgular. Bu durum, çocuğun gelişim süreci boyunca davranışlarının, kişiliğinin ve sosyal etkileşimlerinin görünür ve değerlendirilebilir veri nesnelere hâline dönüşmesine yol açar.

Bu görünürlük aynı zamanda bir zorunluluk hâline gelmeye başlamaktadır. Ebeveynler, çoğu zaman diğer ebeveynlerin paylaşımlarıyla karşılaştırmalı olarak kendi çocuklarının görünürlüğünü düşünmekte ve bu rekabetçi temsil rejimi, görünürlüğün bir ebeveynlik standardı gibi algılanmasına neden olmakta-

dır. Ancak bu tür pratikler, çocuğun bireysel mahremiyetini ve özneleşme sürecini bastırmakta; onun dijital geçmişini, başkalarının etkileşim stratejilerine tabi kılmaktadır.

Hukuki çerçeve bu konuda büyük ölçüde yetersiz kalmaktadır. Ulusal ve uluslararası yasalarda çocukların dijital izlenebilirliği doğrudan hedef alınan bir mesele değildir; çoğu zaman ebeveynin takdirine bırakılmıştır. Bu, görünürde iyi niyetli ebeveyn davranışlarının, uzun vadede çocuğun veri haklarını, kişisel bütünlüğünü ve gelecekteki dijital özneliğini tehdit edebileceği bir boşluk yaratmaktadır.

Bu noktada, sosyal medya platformlarının yönetişi, çocuk hakları açısından belirleyici başka bir katmandır. Zuckerman ve Rajendra-Nicolucci (2023), dijital platformların kullanıcı haklarıyla ticari çıkarlar arasında sıkıştığını ve bu gerilimden en çok etkilenen grupların çocuklar olduğunu belirtir. Platformlar, görünürlük ve etkileşim üzerinden değer üretirken, çocuklara yönelik içerikleri düzenleme ve sınırlandırma konusunda genellikle yalnızca “müşteri hizmeti” modeliyle çalışmakta; yani şikâyet geldiğinde müdahale eden, önleyici değil, tepkisel bir yönetim modeli benimsemektedir.

Thakor ve arkadaşları (2023), içerik moderasyonu politikalarının genellikle çocukların deneyimlerini kapsamadığını; topluluk kuralları ve içerik stratejilerinin çocuk haklarını korumaktan çok, platform imajını korumaya yönelik olduğunu ortaya koymaktadır. Livingstone ve arkadaşları (2024) da bu çerçevede, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi belgelerin platformlar tarafından yeterince dikkate alınmadığını; çocukların dijital ortamlarda pasif nesnelere olarak konumlandığını savunur. Oysa dijital yönetim, çocukları yalnızca korumaya değil, aynı zamanda katılımcı özneler olarak tanımaya da odaklanmalıdır.

Milosevic ve arkadaşları (2023), çocukların internet yönetişi süreçlerinde yeterince temsil edilmediğini ve bu durumun çocukları dijital tasarım ve güvenlik politikalarının dışında bıraktığını vurgular. Bu dışlanmışlık, çocukların yalnızca denetim nesnesi değil; aynı zamanda hak talep edemeyen birer gözetim figürü olarak konumlanmasına neden olur. Bu nedenle platform yönetişiminin yalnızca teknik değil; ahlaki, hukuki ve kültürel sorumluluk taşıyan bir yapı olarak yeniden düşünülmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, çocukların dijital görünürlüğü, sadece ebeveyn davranışlarıyla değil; platformların kâr mantığı, hukuk sistemlerinin yetersizliği ve kültürel

normların dönüşümü ile şekillenen çok katmanlı bir sorundur. Yumuşak gözetim, çocukların dijital mahremiyetini görünmez kılar; ebeveynler, kimi zaman istemeden bu gözetimin taşıyıcısı hâline gelir. Bu bağlamda, çocukların dijital özneliğini tanımayan her temsil biçimi, yalnızca mahremiyet ihlali değil; aynı zamanda hak ihlali niteliği taşır. Dijital çağın gereklilikleri, yalnızca koruma değil; aktif katılım ve temsil hakkı temelinde yapılandırılmış yeni bir çocuk-hakları perspektifini zorunlu kılmaktadır.

Sosyal Medyada Aile Performansları: Gerçeklik-Kurgu Geriliminde Üretilen Temsiller

Günümüzde aile yapısının temsili, yalnızca gündelik yaşamdaki ilişkilerle değil, bu ilişkilerin dijital ortamlarda nasıl sahnelendiğiyle de şekillenmektedir. Sosyal medya, aile bireylerinin özel yaşamlarını yalnızca paylaşmakla kalmayıp, bu yaşamı kurgu, performans ve estetik bir bütünlük içinde yeniden üretmelerine olanak tanıyan mecralar hâline gelmiştir. Bu dönüşüm, aile yaşamının hem bireysel hem de toplumsal düzeyde nasıl algılandığına ilişkin önemli ipuçları sunmakta; aynı zamanda bu temsillerin gerçeği ne ölçüde yansıttığı, hangi unsurlar tarafından yönlendirildiği ve nasıl bir estetik rejime tabi olduğu sorularını gündeme getirmektedir.

Ailelerin sosyal medyada sergiledikleri imgeler, çoğu zaman “gerçek” yaşamın spontane yansımaları değil; bilinçli bir seçicilikle üretilen, görsel ve duygusal olarak estetikleştirilmiş içeriklerdir. Geraee ve Eslami’nin (2023) bulguları, dijital platformlarda görselleştirilen aile hayatının, özellikle ergen bireylerde geleneksel aile etkileşimlerinin yerini almadığı sürece, daha yüksek bir aile bağlılığı algısına zemin hazırlayabildiğini göstermektedir. Bu durum, dijital temsillerin sadece aile algısı üzerinde etkili olduğunu değil, aynı zamanda temsillerin kendisinin gerçeği ikame etme potansiyeli taşıdığını ortaya koyar.

Davis ve Yi (2022), sosyal medyada sergilenen ilişkilerin estetikleştirilmiş biçimleriyle duygusal anlamda nesneleştirildiğini ve bu süreçte ilişkilerin doğallığının gölgede kalabildiğini savunur. Aileler açısından bu, sevgi, bağlılık ve dayanışma gibi temel değerlerin görsel performanslar üzerinden sunulması ve bu performansların izleyici nezdinde onaylanma arzusuyla ilişkilendirilmesi anlamına gelir. Böylece sosyal medya platformları, yalnızca paylaşım alanları değil; aynı zamanda sosyal beğeni, kimlik performansı ve ilişkisel değerlerin pazarlanabildiği sahneler hâline gelir.

Bu performatif dinamik içinde aile yaşamının temsil edilme biçimi, yalnızca bireysel tercihlere değil; aynı zamanda kültürel normlara, platformların algoritmik yapısına ve toplumsal beklentilere de bağlıdır. Çelebioğlu (2022), bireylerin sosyal medya üzerinden kimlik inşa süreçlerinde kültürel normlarla sürekli bir müzakere hâlinde olduklarını belirtir. Ailelerin sosyal medyada kendilerini temsil etme biçimi, toplumsal olarak kabul gören “ideal aile” imgesine ne ölçüde yaklaştıklarıyla doğrudan ilişkilidir. Anne-baba rolleri, çocukların başarıları ve birlikte geçirilen mutlu anlar, yalnızca ailenin iç dinamiklerini değil, aynı zamanda statü ve değerleri de yeniden üretir.

Estetikleştirilmiş aile içeriklerinin güçlü bir biçimde izleyiciye hitap etmesi, sosyal medya kullanıcılarının bu temsillerle kurduğu duygusal ilişkiyle yakından bağlantılıdır. Steinke ve arkadaşları (2024), özellikle görselliğin ön planda olduğu platformlarda bu tür aile temsillerinin genç izleyiciler üzerindeki etkisini vurgular. İzleyicilerin bu içeriklere yönelttiği ilgi, ailelerin dijital görünürlüklerini artırma ve belirli anlatıları pekiştirme konusunda motive edici bir unsur hâline gelir. Böylece aileler, platform algoritmalarının görünürlük beklentileriyle uyumlu içerikler üretmeye yönelirken, otantik olan ile sahnelenen olan arasındaki sınırlar bulanıklaşır.

Görsel, duygusal ve anlatısal unsurların tümü, bu içeriklerin kurgu potansiyelini artıran bileşenlere dönüşür. Aile yaşamı “olduğu gibi” aktarılan bir süreçten ziyade, izleyici etkileşimini maksimize edecek biçimde biçimlendirilen bir performansa dönüşür. Bu bağlamda aile temsilleri, yalnızca gündelik yaşamın kaydı olmaktan çıkar; sosyal sermaye üretiminin, duygusal emek harcamanın ve dijital estetik performansın bir bileşeni hâline gelir.

Sosyal medya aile anlatılarında öne çıkan önemli unsurlardan biri de mizah, anlatı yapısı (storytelling) ve duygusal betimlemenin (emotional scripting) eş zamanlı kullanımınıdır. Bu unsurlar, yalnızca içeriğin dikkat çekiciliğini artırmakla kalmaz; aynı zamanda dijital alanda aile kimliğinin kurulmasında belirleyici bir rol oynar. Dijital kültürde kullanıcıların içerikle duygusal bağ kurmasını sağlayan bu stratejiler, temsili sadece estetik bir performans olmaktan çıkıp duygu yüklü, anlatı odaklı bir deneyime dönüştürür.

Özellikle mizah, aile hayatına dair zorlukların veya sıradan anların daha kabul edilebilir, hatta paylaşılabilir hâle getirilmesinde önemli bir araçtır. Fitzgerald ve arkadaşları (2022), mizahın hassas veya zorlayıcı konularla baş etmede bir “anlatı geçidi” işlevi görebileceğini belirtir. Bu açıdan mizah, hem duygusal mesafeyi koruma hem de izleyiciyle ilişki kurma aracı olarak işlev görür. Ger-

ginliklerin, yorgunlukların ya da ebeveynlikteki kusurların komik biçimde paylaşılması, anne-baba rollerinin mükemmellikten uzak doğasını görünür kılarken, izleyicinin bu temsillere empatiyle yaklaşmasına zemin hazırlar.

Dijital hikâye anlatımı da aile temsillerinin önemli bir bileşenidir. Altamira ve arkadaşları (2023), etkili dijital hikâye anlatımının yalnızca içerik üreticisi ile izleyici arasında duygusal bağ kurmakla kalmayıp, aynı zamanda çift yönlü bir iletişim zemini sunduğunu vurgular. Aile temsillerinde bu durum; çocuk bakımı, ev içi yaşam, tatiller veya özel günlerin belirli bir anlatı yapısı içinde sunulmasıyla somutlaşır. “Birlikte geçirilen hafta sonu”, “çocuğun ilk adımı” ya da “beklenmedik bir ev kazası” gibi anlatılar, izleyiciyi duygusal katılıma davet eden küçük dramalara dönüşür.

Bu tür anlatılar çoğu zaman yalnızca yaşanmış bir anın aktarımı değil; duygusal olarak kodlanmış, belirli tepkileri hedefleyen performanslardır. Sofri ve arkadaşları (2024), dijital bağlamda duyguların deneyimlenme biçimlerinin dönüşerek ilişkisel olarak inşa edildiğini tartışır. Sosyal medya aile temsilleri bu çerçevede; mutluluk, şefkat ve özveri gibi toplumsal olarak pozitif yüklenmiş duyguları öne çıkaran ve izleyiciyi duygusal katılıma çağırان içeriklere dönüşür. Howard ve arkadaşları (2023) ise dijital hikâye anlatımının yalnızca performatif değil, aynı zamanda duygusal kabul ve sosyal destek geliştirmeye katkı sunan bir ifade biçimi olabileceğini göstererek, özellikle zorlu ebeveynlik deneyimlerinin paylaşımında bu terapötik boyuta dikkat çeker.

Dijital platformlarda aile temsillerinin görselleştirilme biçimi, yeni bir “estetik rejim” bağlamında değerlendirilmelidir. Bu rejim, yalnızca görsel beğeniye hitap etmeyi değil, aynı zamanda belirli kültürel norm ve değerleri içeren bir temsili düzen üretmeyi de içerir. Aile hayatı giderek daha fazla bir görsel performans türüne dönüşmekte, gündelik yaşamın sıradanlığı estetik kodlarla yeniden inşa edilerek dijital bir “aile anlatısı”na dönüştürülmektedir.

Bimbao ve Navarra (2023), sosyal medyanın yalnızca bireysel paylaşım alanı olmaktan çıkarak, “peyzaj estetiği”nin yeniden tanımlandığı bir zemin hâline geldiğini savunur. Bu bağlamda aile içerikleri de doğallıktan uzaklaşarak belirli estetik normlara uygun biçimde düzenlenir: düzenli ev ortamları, özenle hazırlanmış sofralar, pastel tonlarda giydirilmiş çocuklar veya markalı oyuncaklarla çevrili mutluluk sahneleri bu normların tipik örnekleridir. Reppa ve McDougall (2022), görsel çekiciliğin izleyici üzerindeki etkisini vurgulayarak, estetiğin yalnızca dikkat çekme işlevi görmediğini; aynı zamanda belirli duygusal tepkileri tetiklediğini belirtir. Böylece sıradan bir an bile estetik bir performansla dönüştürülebilir.

Bu süreç, aile temsillerini yalnızca bireysel ifade biçimi olmaktan çıkarıp, toplumsal normların yeniden üretildiği bir performans sahasına dönüştürür. Sosyal medya, aile hayatını bir “sahne” hâline getirerek gündelik etkileşimlerin estetik kodlarla biçimlendirilmesini teşvik eder. Her yemek, her oyun anı ya da her başarı, yalnızca paylaşılabilir değil, aynı zamanda performe edilmesi gereken bir içerik türüne dönüşür. Böylece aile yaşamı sadece yaşanan değil, aynı zamanda gösterilen bir olgu hâline gelir.

Sosyal medya çağında aile temsillerinin en dikkat çekici kavramlarından biri, “otantiklik” (authenticity) kavramının giderek performatif bir unsura dönüşmesidir. Otantiklik, dijital aile performanslarının hem temel motivasyonlarından biri hem de en çok sorgulanan boyutudur. Aileler bir yandan “gerçek” olduklarını göstermek isterken, öte yandan bu gerçeklik çoğu zaman algoritmik görünürlük, estetik kodlar ve takipçi beklentileri tarafından şekillendirilir. Böylece otantiklik, hem aranan bir değer hem de kurgulanan bir temsil hâline gelir.

Soto-Vásquez ve Jimenez (2022), sosyal medya kullanıcılarının—özellikle de aile temsilleriyle öne çıkan influencer’ların—“gerçek” görünmek için belirli dekor, sahne ve hikâye kurguları kullandığını gösterir. Bu tür sahnelenmiş otantiklik, gerçeğin doğrudan temsilinden çok, izleyiciyle güven ve bağ kurma stratejisine dönüşür. Li ve arkadaşları (2022), kullanıcıların otantik bulduğu aile temsillerinde, genellikle ana akım aile değerleriyle uyumlu imgelerin öne çıktığını ortaya koyarak, toplumsal olarak “gerçek” kabul edilen şeyin aslında normatif kalıplarla uyumlu temsiller olduğunu gösterir.

Meng ve Luo’nun (2023) bulguları, duygusal deneyimlerin otantiklik algısını artırabileceğini ortaya koyar. Aileler, belirli duygusal tepkileri tetikleyecek biçimde içerik üreterek izleyiciyle bir tür duygusal bağ kurar ve bu bağın kendisi temsili “gerçek” kılmanın bir aracı hâline gelir. Böylece izleyicinin duygusal tepkisi, içeriğin otantik olup olmadığını belirleyen temel kriterlerden biri olarak işlev görür. Bu noktada duygular metalaşır; “samimi bir an” olarak sunulan içerikler, hem içerik üreticisi aile hem de izleyici açısından bir duygusal deneyim olduğu kadar, etkileşim, beğeni ve görünürlük gibi dijital sermaye türleri için stratejik bir yatırım hâline gelir.

Sosyal medyada aile performanslarının oluşum süreci sadece içerik üreticisi ailelerin değil, aynı zamanda bu içerikleri tüketen izleyici kitlesinin de aktif katılımıyla şekillenir. Beğeniler, yorumlar ve paylaşımlar yoluyla kullanıcılar, dijital aile anlatılarına müdahil olur ve onların biçimlenmesine doğrudan katkı sağlar. Böylece aile temsilleri, sadece bireysel ya da içsel bir anlatı olmaktan çıkarak kolektif biçimde yazılan senaryolara dönüşür.

Lou ve Zhou (2024), influencer kültüründe içerik üretiminin izleyici geri bildirimine bağlı olarak yön değiştirdiğini ve bu ilişkinin adeta bir ortak yapım süreci gibi işlediğini belirtir. Bu durum, aile içerikleri için de geçerlidir. “Ne kadar tatlı bir aile!”, “Sizin gibi olmak isterdim.” ya da “Böyle bir baba figürü herkesin hakkı.” gibi yorumlar, yalnızca duygu paylaşımı değil; aynı zamanda aile içeriğinin anlam dünyasını yeniden kuran söylemler niteliğindedir. İzleyiciler bu açıdan pasif alıcılar değil, anlatının yeniden üreticileri hâline gelir.

İzleyici etkileşimi sadece duygusal değil, içerik stratejisi açısından da yönlendiricidir. Aileler, daha çok etkileşim alan temaların—örneğin tatil anları, doğum günü kutlamaları, ebeveynlikte mizahi aksaklıklar—daha fazla ilgi topladığını gözleyerek içerik takvimlerini buna göre şekillendirebilir. Harrington ve arkadaşları (2023), izleyici katılımının duygusal bağları güçlendirdiğini ve içerik üreticilerinin bu bağları dikkate alarak kendilerini konumlandığını vurgular. Bu durum, ailelerin hem içerik seçimi hem de ton konusunda izleyici beklentilerine yanıt vermeye çalıştığını gösterir.

Zamanla izleyici tarafından ödüllendirilen temalar, aile yaşamının yalnızca belirli yönlerinin görünür olmasına yol açar. Gündelik hayatın sıradanlığı, dijital performansın estetik ve duygusal kodlarına uymadığı için görünmez kılınırken; beğenilen aile kodları sürekli yeniden üretilir. Ayrıca izleyici yorumları, temsillere dair normatif çerçeveleri de güçlendirir: bir annenin çalışırken çocuğu ile yeterince vakit geçirmediği gerekçesiyle eleştirilmesi ya da bir babanın ev içi emeğe katılımının övülmesi, belirli aile normlarının ödüllendirilip diğerlerinin dışlandığını gösterir. Böylece aile temsilleri, izleyici tarafından onaylanan değerlere göre şekillenen sosyokültürel performanslara dönüşür.

Bu noktada “gerçek” aile yaşamı ile “sahnelenmiş” aile temsilleri arasındaki sınır daha da bulanıklaşır; çünkü yalnızca içeriği paylaşanlar değil, içeriği izleyenler de o temsili inşa eden aktörlerdir. Sosyal medya, bu anlamda yalnızca paylaşım yapılan bir platform değil, karşılıklı inşa edilen bir sahne hâline gelir. Beğeni tuşu, basit bir jest olmaktan çıkarak aile performansını yönlendiren normatif bir araç hâline gelir. Sonuç olarak sosyal medya izleyicileri, aile anlatılarının edilgen tüketicileri değil; onları yönlendiren, biçimlendiren ve normatif sınırlarını belirleyen aktif katılımcılardır. Bu etkileşimsel yapı, dijital çağda aile performanslarını bireysel ifadenin ötesine taşıyarak kültürel ve toplumsal bir kolektif gösteriye dönüştürmektedir.

Dijital ebeveynliğin politikası: kimlik, gözetim ve etik

Dijital ebeveynlik, yalnızca çocukların çevrimiçi güvenliğini sağlama çabası değil; aynı zamanda ebeveynlerin kendilerini, çocuklarını ve aile yapılarını dijital platformlar aracılığıyla nasıl sundukları, inşa ettikleri ve meşrulaştırdıkları bir kimlik politikası olarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda ebeveynlerin çevrimiçi paylaşımları, bireysel deneyimlerin basit bir dışavurumu olmaktan çok, sosyoteknik sistemlerin içinde şekillenen ve toplumsal normatif beklentilere yanıt veren temsil stratejileri niteliğindedir. Bu bağlamda dijital ebeveynlik giderek neoliberal bir ‘başarı rejimi’ içinde konumlanmakta; ebeveynlik performansları etkileşim sayıları, estetik sunumlar ve toplumsal onay göstergeleri üzerinden ölçülebilir hale gelmektedir. Dijital gözetim araçları—beğeniler, takip metrikleri, izleme uygulamaları, algoritmik görünürlük sistemleri—bu başarı rejimini pekiştirerek ebeveynliğin hem kamusal hem de denetlenen bir performansa dönüşmesine zemin hazırlamaktadır.

Ebeveynlerin çevrimiçi kimlik inşası, sıklıkla “sharenting” (ebeveyn paylaşıcılığı) kavramı çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu pratik, yalnızca çocuğa dair içeriklerin görünür kılınmasını değil; aynı zamanda ebeveynin kendisini tanımladığı, sosyal onay aldığı ve dijital vatandaşlık alanında konumlandığı bir süreci ifade etmektedir. Berg ve arkadaşlarının (2024) belirttiği gibi, bu süreç iki düzeyde işlemektedir: “sosyal dijital kimlik” ve “performatif dijital kimlik.” İlki, aile üyeleri ve yakın çevreyle paylaşılan gündelik hayat kırıntılarına karşılık gelirken; ikincisi, özellikle görünürlük, etkileşim ve kimi zaman ticarileşme amacıyla kurgulanan temsilleri kapsamaktadır. Bu ikilik, çevrimiçi ebeveynliğin sıradan bir paylaşım eyleminden öte, kimliksel ve ekonomik çıkarlarla örülü bir sahneleme süreci olduğunu göstermektedir.

Bu sahneleme stratejileri yalnızca ebeveynlerin niyetleriyle değil, aynı zamanda dijital izleyicilerin tepkileriyle de biçimlenmektedir. Peleg ve arkadaşları (2025), ebeveynlerin çevrimiçi davranışlarının büyük ölçüde toplumsal onay arzusuyla yönlendirildiğini; özellikle de paylaşımların “ideal aile” imgesiyle örtüşecek şekilde seçildiğini vurgulamaktadır. Böylece ebeveynler, hem kendilerini hem de çocuklarını birer “marka” olarak sunabilmektedir. Bu markalaşma süreci, performatif kimlik inşasının yalnızca ebeveynle sınırlı kalmadığını; aynı zamanda çocuğun da bu temsilde sembolik bir konuma taşındığını ortaya çıkarmaktadır.

Bu temsil stratejileri, ebeveynliği yalnızca duygusal ya da ilişkisel bir deneyim olmaktan çıkararak, ölçülebilir performans göstergeleri üzerinden tanımlanan bir başarı rejimine yerleştirmektedir. Beğeni, paylaşım, izlenme ve takipçi

geri bildirimleri, ebeveynlik başarısının dijital göstergeleri gibi işlev görür. Böylece ebeveynlik, neoliberal kültürün öz-denetim, performans ve üretkenlik mantığıyla uyumlu biçimde yeniden çerçevelenir.

Bununla birlikte, bu kurgu salt bilinçli bir manipülasyon değil; aynı zamanda duygusal etkileşimlerin, aidiyet arayışlarının ve toplumsal normlarla kurulan ilişkilerin karmaşık bir sonucudur. Abeele ve arkadaşları (2024), ebeveynlerin çocuklarına dair içerikleri yoğun duygusal çerçevelmelerle sunduğunu; ancak bu çerçevelenmenin çoğu zaman gerçeklikten uzak, estetikleştirilmiş bir ebeveynlik anlatısına dönüştüğünü belirtmektedir. Bu durum, çevrimiçi ortamlarda sıkça dile getirilen “otantik ebeveynlik” arzusuyla çelişmektedir; zira estetikleştirilmiş temsil, duygusal olarak sahici görünse de çoğu kez planlı ve stratejik bir üretimin sonucudur.

Öte yandan, çocukların bu kimlik inşa sürecindeki edilgenliği de tartışmaya açılmalıdır. Zhang’ın (2025) araştırması, çocukların da kendi dijital kimliklerini stratejik biçimde kurduklarını ve ebeveyn denetiminin ötesinde öznelleşebildiklerini göstermektedir. Bu durum, dijital kimlik inşasının yalnızca ebeveynlerin kontrolünde gelişen bir süreç olmadığını; aynı zamanda çocukların da bu sürecin etkin aktörleri olduğunu ortaya sermektedir. Ancak çocukların bu öznelleşme potansiyeli, ebeveynlerin paylaşımları aracılığıyla sekteye uğrayabilmektedir. Hornsey ve arkadaşları (2024) da ebeveynlerin çocukları üzerindeki dijital temsil haklarını “mülkiyet temelli” bir algıyla meşrulaştırdıklarını ve bu yaklaşımın çocukların dijital özerkliklerini büyük ölçüde gölgelediğini vurgulamaktadır.

Bu tartışmalar, yalnızca temsil pratiklerini değil, aynı zamanda bu pratiklerin ahlaki boyutunu ve politik sonuçlarını da dikkate almayı gerektirir. Dijital ebeveynlik, sadece içerik üretimiyle sınırlı bir pratik değil; çocuk mahremiyeti, özneliği ve onayı gibi kritik haklar üzerinde belirleyici olan bir iktidar biçimi olarak da işlev görür. Ancak bu iktidarın sınırları yalnızca ebeveynlerin niyetleriyle değil, sosyal medya platformlarının sunduğu olanaklar ve teşvik ettiği davranış kalıplarıyla da şekillenmektedir.

Dolayısıyla ebeveynler yalnızca “içerik üreticisi” değil; aynı zamanda bir tür ahlaki denetçi (moral gatekeeper) rolünü üstlenmektedir. Bu rol, onları yalnızca kendi çocuklarının değil, genel anlamda dijital kamusal alanın etik sınırlarını belirleyen aktörler hâline getirir. Ancak bu konumun nasıl işlediği, hangi normlara dayandığı ve hangi gerilimleri beraberinde getirdiği ayrıca sorgulanmalıdır.

Dijital ebeveynliğin kimlik boyutunun ötesinde, ebeveynlerin sosyal medya içerikleri üretmeleri onları aynı zamanda ahlaki temsilci ve denetleyici bir konuma yerleştirir. Platformların yapısal özellikleri ve toplumsal beklentiler, ebeveynler üzerinde hem çocuklarının dijital temsillerini şekillendirme hem de bu temsillerin etik sınırlarını belirleme yönünde baskı oluşturur. Böylece ebeveynler, yalnızca kişisel anlatılar kurmakla kalmaz; aynı zamanda kamusal alanda dolaşıma giren bir “ebeveynlik normu”nun üreticisi hâline gelir.

Dijital gözetim araçları, ebeveynliğin bu başarı rejimi içinde denetlenmesini de kolaylaştırmaktadır. Çocukların çevrimiçi etkinliklerini takip eden uygulamalar, ebeveyn kontrol yazılımları, algoritmaların görünürlük kriterleri ve toplumsal geri bildirim mekanizmaları, ebeveynlerin kendi pratiklerini sürekli olarak optimize etmelerine neden olur. Böylece gözetim, yalnızca çocukların davranışlarına değil, ebeveynlerin performanslarına da yönelen neoliberal bir kontrol biçimine dönüşür.

Mertens ve arkadaşları (2024), ebeveynlerin sosyal medyada yalnızca bilgi tüketicisi değil, aynı zamanda aktif içerik üreticisi olarak konumlandığını vurgular. Bu süreç, çocukların gündelik yaşamına dair anların estetikleştirilip paylaşılmasının ötesine geçer; ebeveynlerin hangi içeriklerin kamusal alana açılması gerektiğine dair etik kararlar vermesini de içerir. Bu noktada ebeveynler, bir tür “ahlaki kapı bekçisi” işlevi görerek hem çocuklarının görünürlüğünü hem de bu görünürlüğün sınırlarını tayin eder.

Reese ve arkadaşlarının (2023) çalışması, ebeveynlerin çevrimiçi ortamlarda çocuklarına dair sağlık ve gelişimle ilgili içerikleri paylaşırken aynı zamanda bu bilgilerin doğruluğunu ve etkilerini denetlediklerini göstermektedir. Bu durum, dijital ebeveynliğin salt paylaşım değil, aynı zamanda filtreleme ve düzenleme süreci olduğunu açığa çıkarır. Burada ahlaki kapı bekçiliği hem bireysel bir sorumluluk hem de toplumsal normlara uyum çabası olarak işler.

Bununla birlikte ebeveynlerin bu denetleyici konumu yalnızca etik kaygılardan beslenmez; aynı zamanda sosyal medyanın algoritmik işleyişi ve görsel etkileşim mantığıyla da yeniden biçimlenir. Eckhardt ve arkadaşları (2023), ebeveynlerin görünürlük kazanmak için içeriklerini izleyici beklentilerine göre uyarladıklarını ve bu süreci “görsel izleyici kapı bekçiliği” (visual audience gatekeeping) kavramıyla tanımlar. Böylelikle ebeveynler, yalnızca kendi değerleri doğrultusunda değil, aynı zamanda “ne beğenilir” ve “ne yayılır” sorularına göre hareket ederek içeriklerini ve etik tercihlerini yeniden düzenler.

Dijital ebeveynliğin toplumsal cinsiyet boyutu da dikkate değerdir. İçerik üretim süreci çoğunlukla annelerin üzerine yüklenmektedir. Peng'in (2022) araştırması, özellikle kadınların dijital bakım emeğini üstlendiklerini; çocukların çevrimiçi temsili, güvenliği ve paylaşımların kontrolü gibi sorumlulukların büyük ölçüde annelerin alanına bırakıldığını ortaya koyar. Bu durum, dijital ortamlarda dahi geleneksel bakım emeği dağılımının sürdürdüğünü göstermektedir.

Bununla birlikte dijital platformların sunduğu ifade olanakları, geleneksel ebeveynlik normlarının kırıldığı ya da yeniden müzakere edildiği alanlar yaratabilmektedir. Carone ve Lingardi (2022), özellikle eşcinsel çiftlerin ebeveynlik deneyimlerinde dijital mecraların rollerin daha esnek biçimde paylaşılmasına imkân tanıdığını ve böylece heteronormatif kalıpların aşılabildiğini vurgular. Bu örnek, dijital ebeveynliğin yalnızca mevcut normları yeniden üretmekle kalmadığını; aynı zamanda yeni aile biçimlerinin görünürlük kazanması için de bir zemin sunduğunu göstermektedir.

Cinsiyet rolleri üzerindeki bu etkiler, kültürel bağlama göre farklılık gösterebilmektedir. Krishna ve arkadaşları (2024), aile ortamlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları pekiştirme ya da dönüştürme potansiyeline sahip olduğunu belirtir. Kolektivist toplumlarda ebeveynlik rolleri daha sabit ve geleneksel kalıplara dayalıyken, bireyci kültürlerde dijital mecralar bu rolleri yeniden tanımlamak için daha fazla alan açmaktadır. Bu durum, dijital ebeveynliğin yalnızca bireysel tercihlerle değil, kültürel normlarla da yakından bağlantılı olduğunu ortaya koyar.

Dijital ebeveynlik pratikleri, özellikle gözetim ve denetim araçlarının kullanımında, çocukların özerklikleri ve hakları açısından da kritik tartışmalar doğurmaktadır. Chase ve arkadaşlarının (2024) belirttiği üzere, çocukların dijital olarak takip edilmesi yalnızca güvenlik odaklı bir uygulama değil; aynı zamanda bağımsızlık ve mahremiyet haklarını zedeleyen bir denetim biçimidir. Bu nedenle ebeveynliğin dijitalleşmesi, yalnızca aile içi rollerin değil, çocuk-ebeveyn ilişkisinin etik temellerinin de yeniden ele alınmasını gerektirir.

Dijital ebeveynlik, bireysel bir tercih ya da aile içi pratik olmanın ötesinde, neoliberal denetim rejimleriyle iç içe geçmiş bir toplumsal düzenleme biçimi olarak giderek daha görünür hâle gelmektedir. Bu bağlamda ebeveynler, yalnızca çocuklarını koruyan bireyler değil; aynı zamanda kendi davranışlarını ve çocuklarının dijital varlığını toplumun normatif değerlerine göre yöneten özneler olarak konumlanmaktadır.

Hennum ve Aamodt'un (2023) tartıştığı üzere, bu yönetsel akıl, ebeveynlerin çocuklarını "doğru" biçimde yetiştirmek adına dijital teknolojileri bir denetim aracı olarak kullanmasını teşvik eder. Ebeveynler bu noktada yalnızca güvenlik kaygısıyla değil; aynı zamanda toplumsal başarı, sorumluluk ve üretkenlik gibi neoliberal değerlerin temsilcileri olarak hareket eder. Böylelikle ebeveynlik, giderek daha fazla bireysel sorumluluk, öz denetim ve aile içi yönetim süreçlerine indirgenmektedir.

Bertotti (2024), ebeveynlik pratiklerinin piyasalaşması üzerinden bu durumu örneklendirir: Özellikle eğitim araçları, dijital gözetim uygulamaları ya da pedagojik danışmanlık hizmetlerinin ticarileşmesi, ebeveynliğin performansa dayalı bir "başarı rejimi" içinde değerlendirilmesine yol açmaktadır. Bu bağlamda ebeveynlik yalnızca çocuk büyütme süreci değil, aynı zamanda piyasa aktörleri tarafından şekillendirilen bir tüketim pratiğine dönüşür.

Ebeveynlerin dijital okuryazarlık düzeyleri de bu yönetim süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Shin ve Lwin'in (2022) belirttiği gibi, dijital olarak yetkin ebeveynler çocuklarıyla daha işbirlikçi bir ilişki kurarken; dijital becerileri sınırlı olan ebeveynler daha çok baskıcı ya da kontrolcü stratejilere yönelmektedir. Bu durum, sınıfsal eşitsizliklerin dijital ebeveynlikte de yeniden üretildiğini ortaya koyar. Böylece dijital ebeveynlik, yalnızca kültürel değil; aynı zamanda ekonomik ve teknolojik sermayeye dayalı bir ayrıcalık alanı hâline gelir.

Bu karmaşık ilişkiler ağında, sosyal medyada "iyi ebeveynlik" ve "sorumlu paylaşım" gibi normatif söylemler de giderek daha fazla öne çıkmaktadır. Mertens ve arkadaşları (2024), bu kavramların çevrimiçi topluluklarda performatif bir nitelik kazandığını ve ebeveynlerin kendilerini bu normlara uygun biçimde sunma baskısı altında kaldıklarını belirtir. Hartogsohn (2023) da bu performatifliğin ebeveynliğin öznel deneyimlerinden çok, toplumsal onay ve görünürlük arayışı üzerinden kurulduğunu vurgular.

Bu normatif söylemler, özellikle çocukların mahremiyeti konusunda ciddi etik tartışmalar gündeme getirmektedir. Qian ve Hu'nun (2024) araştırması, ebeveynlerin çocuklarının dijital bilgilerini paylaşma konusunda giderek daha bilinçli olduklarını ortaya koysa da, bu farkındalığın her zaman çocukların haklarını merkeze alan bir yaklaşıma evrilmediği açıktır. Çoğu durumda "sorumlu ebeveynlik" söylemleri, çocukların aktif katılımını değil, ebeveynlerin bilinç düzeyini öne çıkarır ve bu da çocuğun öznelliğini geri plana iter.

Bu nedenle yalnızca bireysel sorumluluğa odaklanmayan, daha kolektif ve çocuk merkezli etik çerçevelerin geliştirilmesi gerekmektedir. Frasetya (2024),

kültürel açıdan duyarlı etik çerçevelerin, farklı toplumların değerlerini gözetirken çocuk haklarını da ön planda tutan bir yaklaşım geliştirebileceğini belirtir. Özellikle küresel Güney’de, geleneksel aile değerlerinin dijital ebeveynlik normlarıyla çatışabileceği durumlar bu tür esnek ve bağlamsal etik yaklaşımları zorunlu kılar.

Shafik (2025) ve Asrifan (2025), çocukların çevrimiçi varlığına ilişkin karar süreçlerinde hukuki düzenlemelerin, etik tasarım ilkelerinin ve hak temelli yaklaşımların birlikte ele alınması gerektiğini savunmaktadır. Bu çerçevede yalnızca ebeveynlerin değil; teknoloji üreticilerinin, yasa yapıcılarının, eğitimcilerin ve çocukların kendilerinin de sürece katılımı esas olmalıdır.

Son olarak Jamwal ve Ram (2025) ile Utami ve arkadaşları (2022), dijital ebeveynliği yalnızca bireysel beceri ya da tercihe indirgemeyen; toplumsal sorumluluk bilinciyle şekillenen bir dijital etik kültürünün inşasının önemine işaret eder. Böyle bir kültür, hem çocukların dijital haklarını koruyacak hem de ebeveynleri yalnızlaştırmadan, destekleyici ve kapsayıcı çözümlerin geliştirilmesine imkân tanıyacaktır. Bu süreçlerin tamamı, ebeveynliğin giderek neoliberal bir başarı rejimi içinde değerlendirildiğini ve dijital gözetim araçlarının bu rejimi pekiştiren bir denetim ağına dönüştüğünü göstermektedir.

Sonuç: Gösteri alanı olarak ailenin geleceği

Bu çalışma, “Sosyal medya çağında aile, mahrem bir kurum olmaktan çıkıp kültürel bir gösteriye mi dönüşüyor?” sorusunu kuramsal bir çerçevede ele alarak, dijitalleşmenin aile temsillerini hangi kavramsal eksenler üzerinden dönüştürdüğünü tartışmıştır. Literatürdeki güncel eğilimlerin, kavramsal çelişkilerin ve temsil stratejilerininin eleştirel bir sentezi, aile yaşamının dijital kültür içerisinde giderek daha görünür, düzenlenen ve performe edilen bir pratik hâline geldiğini ortaya koymaktadır. Bu dönüşüm, sosyal medya platformlarının görsel rejimleri, dikkat ekonomisi, estetik kodlar ve algoritmik yönetim gibi yapısal dinamiklerle yakından ilişkilidir.

Dijital kültürde aile imgesi giderek estetik ve performatif unsurlar tarafından şekillendirilmekte, paylaşılan görseller ve anlatılar yalnızca gündelik deneyimlerin dışavurumu değil, aynı zamanda kültürel normlar, izleyici beklentileri ve platform mantığının etkisiyle biçimlenen temsili pratikler hâline gelmektedir. Bu bağlamda otantiklik, sabit bir nitelikten ziyade, izleyici tepkisiyle ve algoritmik görünürlük rejimleriyle birlikte inşa edilen bir performans stratejisine dönüşmektedir.

Kuramsal tartışmalar ayrıca, ailelerin dijital gösteri mantığı karşısında bütünüyle edilgen konumda olmadığını; mizah, alternatif hikâye anlatıları, mahremiyet sınırlarını bilinçli biçimde belirleme ya da daha etik paylaşım pratikleri geliştirme gibi yöntemlerle bu yapıya karşı belirli müzakere alanları yaratabildiklerini göstermektedir. Bu nedenle aileler, yalnızca içerik üreticisi olarak değil, aynı zamanda dijital kamusal alanda etik sınırların şekillenmesine katkıda bulunan aktörler olarak da değerlendirilebilir.

Aile temsillerinin kültürel ve toplumsal normlarla ilişkisi, dijital alanın çelişkili karakterini daha görünür kılmaktadır. Çekirdek aile idealleri, toplumsal cinsiyet rolleri ve heteronormatif kalıplar sıklıkla yeniden üretilirken, kimi örneklerde alternatif aile biçimlerinin görünürlük kazanması dijital kültürün aynı zamanda yeni kimlik ve aile modellerinin ifade bulabileceği bir zemin sunduğunu göstermektedir. Bu çerçevede sosyal medya, hem normatif düzeni pekiştiren hem de bu düzeni esnetme potansiyeli taşıyan ikili bir yapıya sahiptir.

Algoritmik yönetim aile temsillerinin geleceğini etkileyen temel unsurlardan biridir. Algoritmalar, görünürlük ve etkileşim kriterleri üzerinden hangi anlatıların öne çıkacağına dolaylı biçimde etki ederek hem içerik üretim pratiklerini hem de aile ilişkilerinin dijital ortamda deneyimlenme biçimlerini şekillendirmektedir. Çocukların dijital temsili ise mahremiyet, özerklik, rıza ve etik sorumluluk gibi konuların yeniden düşünülmesini gerekli kılmaktadır. Bu nedenle dijital okuryazarlık, etik paylaşım ilkeleri ve çocuk haklarını önceleyen politika önerileri gelecekte daha kritik bir rol üstlenecektir.

Sonuç olarak, dijital çağda aile temsilleri yalnızca mahremiyetin aşınması ile açıklanamaz; aksine, gösteri, performans, normatif beklenti, izleyici etkileşimi ve etik müzakere arasında salınan çok katmanlı bir kültürel pratik olarak ortaya çıkmaktadır. Ailenin kültürel bir gösteriye dönüşme eğilimi belirgin olsa da bu süreç tek yönlü değildir. Aileler hem platformların görünürlük rejimlerine uyum sağlamak hem de zaman zaman bu rejimlere karşı direnç, müzakere ve alternatif üretim stratejileri geliştirebilmektedir.

Bu çalışma, aile performanslarının geleceğine ilişkin olarak şu tartışma eksenlerinin önem kazanmaya devam edeceğini ortaya koymaktadır: Dijital kapitalizmin görünürlük baskısı karşısında ailelerin nasıl kolektif direnç stratejileri geliştirebileceği; çocukların özneliği ve haklarının hangi etik ve hukuki düzenlemelerle korunabileceği; ve algoritmik yönetimin aile içi pratikler üzerindeki etkilerinin nasıl sınırlandırılabilirliği. Bu sorular, dijital kültürde ailenin dönüşümünü anlamaya yönelik sonraki kuramsal ve ampirik çalışmalar için verimli bir çerçeve sunmaktadır.

Kaynakça

- Abeele, E., Hudders, L., & Vanwesenbeeck, I. (2024). Managing authenticity in a kidfluencers' world: A qualitative study with kidfluencers and their parents. *New Media & Society*, 27(6), 3240–3263. <https://doi.org/10.1177/14614448231222558>
- Ågren, Y. (2022). Branded childhood: Infants as digital capital on Instagram. *Childhood*, 30(1), 9–23. <https://doi.org/10.1177/09075682221129367>
- Allen, E., Skiba, M., Frisancho, A., Llanten, C., & Izarra, C. (2024). Community health agents dismantling gender norms in a machismo society. *Community Health Equity Research & Policy*, 46(1), 31–39. <https://doi.org/10.1177/2752535x241298832>
- Altamira, M., Putri, K., & Samudra, R. (2023). The use of digital storytelling as entertainment content on social media Twitter. In *Proceedings of the 2023 International Conference* (pp. 602–611). Atlantis Press. https://doi.org/10.2991/978-2-38476-132-6_52
- Amber, H., & Chichaibelu, B. (2023). Narrowing the gender digital divide in Pakistan: Mobile phone ownership and female labor force participation. *Review of Development Economics*, 27(3), 1354–1382. <https://doi.org/10.1111/rode.12994>
- Asrifan, A. (2025). Navigating the digital landscape. In *Handbook of Research on Navigating the Digital Landscape* (pp. 399–424). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/979-8-3373-5132-2.ch016>
- Bărbuță, A., Ghețău, C., & Iovu, M. (2023). Digital technology and family dynamics. *Intersections*, 9(1), 120–144. <https://doi.org/10.17356/ieejsp.v9i1.1049>
- Berg, V., Arabiat, D., Mörelus, E., Kervin, L., Zgambo, M., Robinson, S., ... & Whitehead, L. (2024). Young children and the creation of a digital identity on social networking sites: Scoping review. *JMIR Pediatrics and Parenting*, 7, e54414. <https://doi.org/10.2196/54414>
- Bertotti, V. (2024). Choice, marketing and subjectivities: A discursive-semiotic analysis of six Montessori websites. *Discourse Studies*, 26(6), 735–755. <https://doi.org/10.1177/14614456241242924>
- Bhroin, N., Dinh, T., Thiel, K., Lampert, C., Staksrud, E., & Ólafsson, K. (2022). The privacy paradox by proxy: Considering predictors of sharenting. *Media and Communication*, 10(1), 371–383. <https://doi.org/10.17645/mac.v10i1.4858>
- Bimbao, J., & Navarra, N. (2023). Commons of Instagram: A source of landscape aesthetics. *Alam Cipta International Journal of Sustainable Tropical Design & Practice*, 16(1), 75–82. <https://doi.org/10.47836/ac.16.1.art9>
- Caldeira, S. (2024). 'Walking on eggshells': Exploring tensions and ambivalences in platformed feminist practices on Instagram. *Platforms & Society*, 1, 1–20. <https://doi.org/10.1177/29768624241284499>
- Cao, S., & Li, H. (2023). A scoping review of digital well-being in early childhood: Definitions, measurements, contributors, and interventions. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(4), 3510. <https://doi.org/10.3390/ijerph20043510>
- Carone, N., & Lingardi, V. (2022). Untangling caregiving role from parent gender in coparenting research: Insights from gay two-father families. *Frontiers in Psychology*, 13, 863050. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.863050>
- Çelebioğlu, E. (2022). Muslim YouTubers in Turkey and the authoritarian male gaze on YouTube. *Religions*, 13(4), 318. <https://doi.org/10.3390/rel13040318>
- Chase, G., Brown, M., Navarro, J., Lippold, M., & Jensen, M. (2024). Digital location tracking in the parent/caregiver–college student dyad. *Journal of Adolescence*, 96(4), 855–864. <https://doi.org/10.1002/jad.12300>
- Cino, D. (2022). Managing sharing is caring. *Mediekultur Journal of Media and Communication Research*, 38(72), 086–106. <https://doi.org/10.7146/mk.v38i72.125275>
- Daiy, K., Frieson, T., Palacio-Londono, L., Barnes, I., Olmedo, S., Aranda, P., ... & Valeggia, C. (2022). Body norms, body image, and media in a market-integrating indigenous

- population in Argentina: A mixed-methods investigation. *American Journal of Human Biology*, 35(2). <https://doi.org/10.1002/ajhb.23813>
- Davis, S., & Yi, J. (2022). Double tap, double trouble: Instagram, teachers, and profit. *E-Learning and Digital Media*, 19(3), 320–339. <https://doi.org/10.1177/20427530211064706>
- Eckhardt, A., Durani, W., Kollmer, T., & Augustin, N. (2023). Visual audience gatekeeping on social media platforms: A critical investigation on visual information diffusion before and during the Russo–Ukrainian war. *Information Systems Journal*, 34(2), 415–468. <https://doi.org/10.1111/isj.12483>
- Fitzgerald, K., Francemone, C., & Grizzard, M. (2022). Humor and poignancy: Exploring narrative pathways to face death and bereavement. *Frontiers in Communication*, 7, 973239. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2022.973239>
- Frasetya, V. (2024). Sharenting ethics in Indonesian family communication through cultural values of digital parenting. *Al Huwiyah Journal of Woman and Children Studies*, 4(1), 79. <https://doi.org/10.24042/jwcs.v4i1.24335>
- Gatto, A., Corsello, A., & Ferrara, P. (2024). Sharenting: Hidden pitfalls of a new increasing trend—Suggestions on an appropriate use of social media. *Italian Journal of Pediatrics*, 50(1), 1–4. <https://doi.org/10.1186/s13052-024-01584-2>
- Ge, L., & Hu, T. (2025). Gamifying intimacy: AI-driven affective engagement and human–virtual human relationships. *Media, Culture & Society*, 47(6), 1265–1278. <https://doi.org/10.1177/01634437251337239>
- Geraee, N., & Eslami, A. (2023). Family social capital among adolescents that are users and non-users of social media. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*, 17(3), e83102. <https://doi.org/10.5812/ijpbs-83102>
- Glatt, Z. (2023). Relational labour and authenticity in influencer family branding. *European Journal of Cultural Studies*, 27(3), 424–440. <https://doi.org/10.1177/13675494231194156>
- Glatt, Z. (2023). The intimacy triple bind: Structural inequalities and relational labour in the influencer industry. *European Journal of Cultural Studies*, 27(3), 424–440. <https://doi.org/10.1177/13675494231194156>
- González-Villa, Á., & Barujel, A. (2023). A systematic review of the tensions between the public and private in adolescents’ social networks: New education challenges. *E-Learning and Digital Media*, 21(2), 141–159. <https://doi.org/10.1177/20427530231156283>
- Guštin, M. (2022). Challenges of protecting children’s rights in the digital environment. *EU and Comparative Law Issues and Challenges Series (ECLIC)*, 6, 453–486. <https://doi.org/10.25234/eclic/22439>
- Harrington, L., Elwin, A., Paterson, S., & D’Cruze, N. (2023). The viewer doesn’t always seem to care—Response to fake animal rescues on YouTube and implications for social media self-policing policies. *People and Nature*, 5(1), 103–118. <https://doi.org/10.1002/pan3.10416>
- Hartogsohn, I. (2023). Cyberdelics in context: On the prospects and challenges of mind-manifesting technologies. *Frontiers in Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1073235>
- Hassan, M., Luo, Y., Gu, J., Mushtaque, I., & Rizwan, M. (2022). Investigating the parental and media influence on gender stereotypes and young students’ career choices in Pakistan. *Frontiers in Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.890680>
- Heaselgrave, F. (2023). Unpaid digital care work: Unmasking the parental mediation practices of contemporary mothers. *New Media & Society*, 27(1), 281–296. <https://doi.org/10.1177/14614448231174420>
- Hennum, N., & Aamodt, H. (2023). Parenting and the state: Constructing parental responsibility by democratic neoliberal states. In *Parenting and the State*. IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1003700>

- Hornsey, S., Dobson, A., Ghio, D., Henaghan-Sykes, K., Adams, S., Lovegrove, E., ... & Müller, I. (2024). Living with unsettled baby behaviours: Qualitative interview study exploring parental perceptions and experiences of help-seeking. *Journal of Advanced Nursing*, 80(10), 4214–4229. <https://doi.org/10.1111/jan.16070>
- Howard, A., Noga, H., Parmar, G., Kennedy, L., Aragonés, S., Bassra, R., ... & Yong, P. (2023). Web-based digital storytelling for endometriosis and pain: Qualitative pilot study. *JMIR Formative Research*, 7, e37549. <https://doi.org/10.2196/37549>
- Jamaluddin, S. (2025). Sharenting in Malaysia: Balancing parental rights and children's privacy in the digital age. *Hasanuddin Law Review*, 11(2), 161–182. <https://doi.org/10.20956/halrev.v11i2.6285>
- Jamwal, R., & Ram, Y. (2025). Frameworks for assessing digital parenting competence: A review of global standards and their applicability in contemporary technological environments. *IJSATE*, 93–102. <https://doi.org/10.63680/nm23vb09zx565n>
- Keskin, A., Kaytez, N., Damar, M., Elibol, F., & Aral, N. (2023). Sharenting syndrome: An appropriate use of social media? *Healthcare*, 11(10), 1359. <https://doi.org/10.3390/healthcare11101359>
- Khalili, B., Qargha, R., & Quraishi, T. (2024). The influence of social media networks on families dynamics: Opportunities and challenges. *Aplikatif*, 3(1), 1–11. <https://doi.org/10.59110/aplikatif.v3i1.334>
- Khan, R., & Jafree, S. (2022). The need for interventions to reduce time spent on social media and strengthening of family relationships in university students. *Global Digital & Print Media Review*, V(II), 64–79. [https://doi.org/10.31703/gdpmr.2022\(v-ii\).07](https://doi.org/10.31703/gdpmr.2022(v-ii).07)
- Khisamova, R. (2023). Children and internet: Cyber threats sorts and ways of protection. *Legal Issues in the Digital Age*, 4(2), 122–141. <https://doi.org/10.17323/2713-2749.2023.2.122.141>
- Krishna, S., Thomas, T., & Sreekumar, S. (2024). Gendered parenting and gender role attitude among children. *Culture & Psychology*, 31(3), 940–959. <https://doi.org/10.1177/1354067x241285338>
- Łaszkiwicz, A. (2022). Areas of influence in influencer marketing: To what extent is the communication under brand control? *Marketing of Scientific and Research Organizations*, 46(4), 1–16. <https://doi.org/10.2478/minib-2022-0018>
- Lavorgna, A., Tartari, M., & Ugwudike, P. (2022). Criminogenic and harm-enabling features of social media platforms: The case of sharenting practices. *European Journal of Criminology*, 20(3), 1037–1060. <https://doi.org/10.1177/14773708221131659>
- Li, P., Cho, H., & Qin, Y. (2022). (In)consistency matters: An account of understanding the perception of inconsistent expressions on social media. *Frontiers in Psychology*, 13, 885498. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.885498>
- Liu, N. (2024). CCTV cameras at home: Temporality experience of surveillance technology in family life. *New Media & Society*, 27(6), 3699–3719. <https://doi.org/10.1177/14614448241229175>
- Livingstone, S., Bulger, M., Burton, P., Day, E., Lievens, E., Milkaite, I., ... & Wolf, R. (2022). Children's privacy and digital literacy across cultures. In S. Livingstone (Ed.), *Children and media worldwide in a digital world* (pp. 184–200). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003136842-11>
- Livingstone, S., Third, A., & Lansdown, G. (2024). Children vs adults: Negotiating UNCRC General Comment No. 25 on children's rights in the digital environment. In J. Durrant & A. Milkaite (Eds.), *Children's rights in the digital age* (pp. 414–428). Edward Elgar. <https://doi.org/10.4337/9781800887206.00042>
- Lou, C., & Zhou, X. (2024). What else is new about social media influencers? Uncovering their relation and content strategies, and the downsides of being famous. *Frontiers in Psychology*, 15, 1437384. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1437384>

- Meng, B., & Luo, D. (2023). Family tourists' emotional responses at world heritage sites (WHs): The effects of existential authenticity and interpersonal interaction. *Tourism Review*, 79(4), 840–854. <https://doi.org/10.1108/tr-01-2023-0053>
- Mertens, E., Ye, G., Beuckels, E., & Hudders, L. (2024). Parenting information on social media: Systematic literature review. *JMIR Pediatrics and Parenting*, 7, e55372. <https://doi.org/10.2196/55372>
- Milosevic, T., Verma, K., Vigil, S., Carter, M., Staksrud, E., Davis, B., ... & Norman, J. (2023). Leveraging AI-based interventions to address cyberbullying among children: A rights-based perspective. *AOIR Selected Papers of Internet Research*. <https://doi.org/10.5210/spir.v2022i0.13054>
- Motevalli, S. (2025). Parents' sharenting behaviours: A systematic review of motivations, attitudes, perceptions, and impression management perspectives. *F1000Research*, 14, 448. <https://doi.org/10.12688/f1000research.161540.2>
- Muhammad, S., Dey, B., Alwi, S., Kamal, M., & Asaad, Y. (2022). Consumers' willingness to share digital footprints on social media: The role of affective trust. *Information Technology and People*, 36(2), 595–625. <https://doi.org/10.1108/itp-10-2020-0694>
- O'Donohoe, S., Gram, M., & Marchant, C. (2022). Grandparenting relations in advertising's 'familial fictions'. *Journal of Consumer Culture*, 23(4), 789–808. <https://doi.org/10.1177/14695405221140546>
- Ong, L., Fox, A., Cook, L., Bessant, C., Gan, P., Hoy, M., ... & Steinberg, S. (2022). Sharenting in an evolving digital world: Increasing online connection and consumer vulnerability. *Journal of Consumer Affairs*, 56(3), 1106–1126. <https://doi.org/10.1111/joca.12462>
- Owis, T., Hassan, R., & Ali, S. (2022). Ethical challenges of children's narratives in social media contexts. *Journal of Media Ethics*, 37(4), 213–228. <https://doi.org/10.1080/08900523.2022.2087654>
- Peleg, O., Hadar-Shoval, D., & Hadar, E. (2025). To share or not to share: Adolescents' experience with sharenting. *Children & Society*, 39(5), 950–961. <https://doi.org/10.1111/chso.12963>
- Peng, Y. (2022). Gendered division of digital labor in parenting: A qualitative study in urban China. *Sex Roles*, 86(5–6), 283–304. <https://doi.org/10.1007/s11199-021-01267-w>
- Perry, K., Ricciardelli, R., & Adorjan, M. (2022). The gendered dynamics of sexting as boundary work. *Young*, 30(4), 400–418. <https://doi.org/10.1177/11033088221076615>
- Purboningsih, E., Massar, K., Hinduan, Z., Agustiani, H., Ruiter, R., & Verduyn, P. (2023). Perception and use of social media by Indonesian adolescents and parents: A qualitative study. *Frontiers in Psychology*, 13, 985112. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.985112>
- Qian, Y., & Hu, Y. (2024). The digitalization of family life: A multilevel conceptual framework. *Journal of Marriage and Family*, 86(5), 1160–1183. <https://doi.org/10.1111/jomf.12983>
- Reese, A., DiNardo, L., Powers, K., Behar, P., & Carr, M. (2023). Parents' opinions about pediatric otolaryngology on social media. *Annals of Otolaryngology, Rhinology & Laryngology*, 132(12), 1621–1625. <https://doi.org/10.1177/00034894231176895>
- Reppa, I., & McDougall, S. (2022). Aesthetic appeal influences visual search performance. *Attention, Perception, & Psychophysics*, 84(8), 2483–2506. <https://doi.org/10.3758/s13414-022-02567-3>
- Rousseau, A. (2022). The role of task relevance and information credibility in adolescents' internalization of and reliance on social media ideals. *New Media & Society*, 26(3), 1445–1466. <https://doi.org/10.1177/14614448221074049>

- Russell, W., & Yang, Y. (2024). The evolution of patriarchal structures in contemporary families: A qualitative inquiry. *Journal of Policy Research in Family and Child*, 2(2), 25–32. <https://doi.org/10.61838/kman.jprfc.2.2.5>
- Shafik, W. (2025). Parental consent in the digital age. In *Handbook of Research on Digital Privacy and Ethics* (pp. 191–222). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/979-8-3373-2716-7.ch008>
- Shen, C., & Haimson, O. (2025). The virtual jail: Content moderation challenges faced by Chinese queer content creators on Douyin. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 1–14. <https://doi.org/10.1145/3706598.3714013>
- Shin, W., & Lwin, M. (2022). Parental mediation of children’s digital media use in high digital penetration countries: Perspectives from Singapore and Australia. *Asian Journal of Communication*, 32(4), 309–326. <https://doi.org/10.1080/01292986.2022.2026992>
- Smith, J., & Mendelson, E. (2024). Parasocial parenting, adoption, and monetization of the “internet parent” with the Griswolds on TikTok. *International Journal of Cultural Studies*, 28(5), 907–926. <https://doi.org/10.1177/13678779241288619>
- Smith, J., & Mendelson, E. (2024). The ethics of family intimacy commodification online. *International Journal of Cultural Studies*, 28(5), 907–926. <https://doi.org/10.1177/13678779241288619>
- Sofri, I., Czik, A., & Ziv, Y. (2024). Parent–child emotional availability, children’s early emotional reflectivity skills, and social behavior in kindergarten. *Family Relations*, 74(2), 951–968. <https://doi.org/10.1111/fare.13131>
- Soto-Vásquez, A., & Jimenez, N. (2022). A dramaturgical analysis of Latina influencers’ use of props and settings to signal identity. *Journalism and Media*, 3(3), 407–418. <https://doi.org/10.3390/journalmedia3030029>
- Soyoof, A., Reynolds, B., Neumann, M., Scull, J., Tour, E., & McLay, K. (2023). The impact of parent mediation on young children’s home digital literacy practices and learning: A narrative review. *Journal of Computer Assisted Learning*, 40(1), 65–88. <https://doi.org/10.1111/jcal.12866>
- Steinke, J., Coletti, A., & Gilbert, C. (2024). #WomenInSTEM: Exploring self-presentation of identity on Instagram. *Journal of Science Communication*, 23(1). <https://doi.org/10.22323/2.23010203>
- Tartari, M., Lavorgna, A., & Ugwudike, P. (2023). Share with care: Negotiating children’s health and safety in sharenting practices. *Media, Culture & Society*, 45(7), 1453–1470. <https://doi.org/10.1177/01634437231182002>
- Thakor, M., Sabnam, S., Ueno, R., & Zaslow, E. (2023). To search and protect? Content moderation and platform governance of explicit image material. *Policy & Internet*, 15(2), 123–141. <https://doi.org/10.21428/2c646de5.cdcebdf>
- Ugwudike, P., Roth, S., Lavorgna, A., Middleton, S., Djohari, N., Tartari, M., ... & Mandal, A. (2024). Sharenting and social media properties: Exploring vicarious data harms and sociotechnical mitigations. *Big Data & Society*, 11(1), 1–15. <https://doi.org/10.1177/20539517231219243>
- Utami, K., Apriliya, S., & Saputra, E. (2022). The urgency of digital literacy and ethics for parents in educating children in the digital age. *Jurnal Kependidikan: Jurnal Hasil Penelitian dan Kajian Kepustakaan di Bidang Pendidikan, Pengajaran dan Pembelajaran*, 8(1), 58. <https://doi.org/10.33394/jk.v8i1.4605>
- Üzümcü, H., & Berriman, L. (2025). Navigating the moral landscapes in research into children’s digital lives: Reflections from Türkiye and the United Kingdom. *Health Education Journal*, 84(4), 348–359. <https://doi.org/10.1177/00178969241293589>
- Vasquez, A., Dockery, S., Karanian, J., Wang, Q., & Stone, C. (2025). Sharing photographs on social media enhances recollection of photograph-related details. *Memory, Mind & Media*, 4, 1–10. <https://doi.org/10.1017/mem.2025.3>

- Vizcaíno-Verdú, A., Aguaded, I., & Tudela, J. (2023). “No moral integrity”: Influencer sharenting and parental protective perception. *Anàlisi: Quaderns de Comunicació i Cultura*, 69, 11–31. <https://doi.org/10.5565/rev/analisi.3611>
- Walrave, M., Robbé, S., Staes, L., & Hallam, L. (2023). Mindful sharenting: How millennial parents balance between sharing and protecting. *Frontiers in Psychology*, 14, 1171611. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1171611>
- Wang, Y., Koffman, J., Gao, W., Zhou, Y., Chukwusa, E., & Čurčin, V. (2024). Social media for palliative and end-of-life care research: A systematic review. *BMJ Supportive & Palliative Care*, 14(2), 149–162. <https://doi.org/10.1136/spcare-2023-004579>
- Zeng, J., & Kaye, D. (2022). From content moderation to visibility moderation: A case study of platform governance on TikTok. *Policy & Internet*, 14(1), 79–95. <https://doi.org/10.1002/poi3.287>
- Zhang, Q. (2025). The interplay of technology, family, and identity: Chinese adolescents’ self-presentation on Douyin. *Frontiers in Psychology*, 16, 1544224. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1544224>
- Zhang, W., & Tornero, J. (2022). Theorizing platformization from the perspective of the connection between mobile journalism and political participation. *Communication & Society*, 35(3), 173–190. <https://doi.org/10.15581/003.35.3.173-190>
- Zhang, Y., & Mac, L. (2023). Affect as digital capital: Social media engagement and consumer behavior. *International Journal of Consumer Studies*, 47(5), 1824–1837. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12957>
- Zhang, Y., & Mac, L. (2023). Social media influencers: The formation and effects of affective factors during online interactions. *International Journal of Consumer Studies*, 47(5), 1824–1837. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12957>
- Zuckerman, E., & Rajendra-Nicolucci, C. (2023). From community governance to customer service and back again: Re-examining pre-web models of online governance to address platforms’ crisis of legitimacy. *Social Media + Society*, 9(3), 1–15. <https://doi.org/10.1177/20563051231196864>